

Valkenburg aan de Geul Beweegt!

Beleidsnota - Gemeente Valkenburg aan de Geul

Datum

10 maart 2021

Inhoudsopgave

VOORWOORD	4
SAMENVATTING	5
HOOFDSTUK 1 INLEIDING	8
1.1 WAAROM EEN VISIE OP SPORT, BEWEGEN EN SPORTACCOMMODATIES	8
1.2 LEESWIJZER	9
HOOFDSTUK 2 WAAR STAAT VALKENBURG AAN DE GEUL ANNO 2020	10
2.1 HOE ACTIEF ZIJN WE?	10
2.2 HUIDIGE AANSLUITING VRAAG EN AANBOD SPORTACCOMMODATIES	12
2.3 BEELD BIJ SPORTVERENIGINGEN EN VITALITEIT VOETBAL IN BIJZONDER	18
2.4 SPORT EN BEWEGEN IN DE OPENBARE RUIMTE	20
2.5 SPORTSTIMULERING	21
2.6 TOEKOMSTIGE BEHOEFTE	24
2.7 GEBIEDSVISIES	26
2.8 SUBSIDIES	26
2.9 GEMEENTELIJKE UITGAVEN	27
2.10 SWOT-ANALYSE	28
HOOFDSTUK 3 VOORSTELLEN	29
3.1 MISSIE	29
3.2 TOEKOMST SPORHALLEN	29
3.3 HUISVESTING SV GEULDAL	30
3.4 TOEKOMST VOETBALACCOMMODATIES	31
3.5 VERENIGINGSACCOMMODATIES BUITENSPOORT	32
3.6 SPORTSTIMULERING EN VITALISERING VERENIGINGEN	33
HOOFDSTUK 4 FINANCIËLE PARAGRAAF	36
4.1 FINANCIËLE PARAGRAAF	36
HOOFDSTUK 5 WAAR STAAN WE IN 2035	39
BIJLAGE 1 OVERZICHT SPORTVERENIGINGEN EN SPORTAANBIEDERS	I
BIJLAGE 2 AVONDGEBRUIK SPORHALLEN	II
BIJLAGE 3 RAPPORT VITALITEIT VOETBALVERENIGINGEN VALKENBURG AAN DE GEUL (SEPARAAT)	IV
BIJLAGE 4 QUICK SCAN HUISVESTING SV GEULDAL (SEPARAAT)	V
BIJLAGE 5 INFORMATIEAVONDEN MET RAADSADVIESCOMMISSIE EN VERENIGINGEN	VI

Voorwoord

Waar staat Valkenburg aan de Geul in 2035?

Hoe ziet Valkenburg aan de Geul eruit in 2035 als het gaat om sport en bewegen? Wanneer we mogen dromen over een toekomstbeeld en we hoeven minder rekening te houden met randvoorwaarden, zoals financiële middelen, hoe ziet ons wensbeeld er dan uit?

Valkenburg aan de Geul gezond en actief

Valkenburg aan de Geul is in Nederland dé gemeente voor fietsen en wandelen. We verwelkomen toeristen onder andere om die reden dan ook graag. Sport en bewegen heeft een positief effect op de gezondheid en draagt bij aan welbevinden. We gunnen onze inwoners een goede gezondheid en welbevinden en zetten ons daar de komende jaren extra voor in. Juist ook inwoners die geen sportieve achtergrond hebben en van lieverlee in een situatie zijn gekomen dat ze letterlijk 'vastzitten' en/of eenzaam zijn. Sport en bewegen draagt bij aan een betere gezondheid van inwoners, maar ook verbindt het inwoners. Het zorgt ervoor dat mensen meedoen in de samenleving, hun huis uitkomen en anderen ontmoeten.

Met een passend voorzieningenniveau

Om voldoende te kunnen bewegen en te sporten is een passend voorzieningenniveau een randvoorwaarde. Dat geldt voor de openbare ruimte, maar natuurlijk ook voor de binnen- en buitensportaccommodaties. Dat houdt in dat er voldoende accommodaties zijn, rekening houdend met veranderingen in de behoefte. Alles concentreren is niet zaligmakend, maar alles bij het oude houden gaat ook niet. En concentreren hoeft niet de enige oplossing te zijn. Hoe dan ook, het aanpassen van het sportaccommodatieaanbod vraagt maatwerk. Het is ook een afweging van input (hoeveel geld kost het) en output (wat levert het op). En als de leefbaarheid in de gemeente en de kernen belangrijk is, dan gaat het ons vooral om activiteiten, om inwoners in beweging te krijgen. Dat mogen ook nieuwe activiteiten zijn die passen bij een veranderende vraag.

Met vitale verenigingen, open clubs en maatschappelijk actief

De ontgroening en vergrijzing maakt dat het (sport)verenigingsleven het niet makkelijk heeft, het aantal leden bij veel clubs staat onder druk en het sport- en beweeggedrag verandert. Desondanks zal ook in de toekomst het verenigingsleven enorm waardevol voor onze gemeente zijn. De verenigingen zijn het sociale cement in onze samenleving: zij vertegenwoordigen veel vrijwilligerswerk, zij zorgen voor een sportaanbod en ze zijn een plek waar vriendschappen ontstaan, waar lief en leed wordt gedeeld en waar we leren om te gaan met winnen, verliezen en sportiviteit.

In 2035 zullen we in Valkenburg aan de Geul dan ook bloeiende sportverenigingen hebben, die vergrijzing ook als kans zien, die hun beweegaanbod verbreden en die volop samenwerken met andere verenigingen, organisaties en het bedrijfsleven in de kernen.

Vandaar dit plan 'Valkenburg aan de Geul Beweegt!', met onze ambities voor gezondere en fittere inwoners, waarbij bewegen een belangrijk onderdeel vormt van ons dagelijks leven. Wat het zo bijzonder maakt, is dat we steeds meer partijen betrekken om meer bewegen te stimuleren, zoals het onderwijs, beheerders van de openbare ruimte en het bedrijfsleven. In aanloop naar het nieuwe sportbeleid zijn wij in gesprek gegaan met inwoners, organisaties en sportverenigingen. Voor deze inbreng wil ik u hartelijk danken! Samen gaan we aan de slag om de waarde van sport en bewegen in onze gemeente de komende jaren verder te vergroten.

Remy Meijers

Wethouder Sociaal Domein, Duurzaamheid, Monumenten & Archeologie

Samenvatting

Er zijn meerdere redenen om juist nu nieuw beleid te ontwikkelen voor sport en bewegen. Niet alleen spelen diverse actuele accommodatievraagstukken, ook hebben we te maken met een kleinschalige verenigingsstructuur en een vergrijzende bevolking.

In deze nota is een doorlichting gemaakt van sport en bewegen in onze gemeente. Sport en bewegen in Valkenburg aan de Geul is als volgt kernachtig samen te vatten:

- Uit de cijfers over sport- en beweeggedrag blijkt dat inwoners van de gemeente Valkenburg aan de Geul minder actief zijn dan de gemiddelde Nederlander. Dat komt vooral door de bevolkingsamenstelling van de gemeente, met een groter aandeel ouderen dan gemiddeld.
- Bij diverse buiten- en binnensportaccommodaties is sprake van overcapaciteit of een lage bezetting.
- Verenigingen zien een terugloop in ledenaantallen en een afnemende belangstelling van vrijwilligers. In het meest gunstige geval stabiliseert het aantal leden. Sommige verenigingen hebben zorgen over verouderde (private) verenigingsaccommodaties.
- Valkenburg aan de Geul heeft buitengewone mogelijkheden voor sporten en bewegen in de openbare ruimte. De mogelijkheden om te fietsen in de gemeente en de regio zijn uniek en dat geldt ook voor wandelen. In 2019 is onze gemeente nog uitgeroepen tot wandelgemeente van Nederland.
- De gemeente Valkenburg aan de Geul besteedt ruim meer aan sport dan gemiddeld, ook na het afslanken van De Polfermolen (€ 77,- per inwoner versus € 70,- gemiddeld Limburgse gemeenten en € 51,- per inwoner onder Nederlandse gemeenten van 10.000 tot 20.000 inwoners).

We zien dat de georganiseerde sport voor uitdagingen staan. Het sportlandschap verandert. De vergrijzing (en minder jongeren) zorgt voor minder aanwas van onderop. Inwoners hebben veel meer mogelijkheden voor sport en bewegen dan vroeger. Op basis van de bevolkingsontwikkeling is een afname van verenigingssporters te verwachten van 6%. De trends in sport en bewegen zijn niet gunstig voor de verenigingssport. Een afname van minimaal 10% tot 15% van de verenigingssporters voor de komende 15 jaar (2021-2035) achten we goed mogelijk.

De verenigingssport is waardevol voor de gemeente. Dat was in het verleden het geval en dat geldt ook voor het heden en de toekomst. Het verenigingsleven is het sociale cement in onze samenleving. Er ontstaan vriendschappen en lief en leed wordt gedeeld.

Naast de verenigingssport, zijn er inwoners die individueel of in eigen groepjes sporten of bewegen. Voorbeelden hiervan zijn de via commerciële sportaanbieders of het fietsen, wandelen of hardlopen in de omgeving.

Er zijn ook inwoners die het niet op eigen kracht lukt om voldoende te bewegen. Onvoldoende bewegen draagt bij aan obesitas, hart- en vaatziekten, kanker, COPD, chronische bronchitis en longemfyseem en diabetes. In 2020 heeft de Sociaal-Economische Raad (SER) het rapport 'Zorg voor de toekomst' uitgebracht. Hierin waarschuwt de SER dat bij ongewijzigd beleid de landelijke zorgkosten exploderen van 87 miljard euro in 2015 naar 174 miljard euro in 2040, onder meer door de vergrijzing. Een van de hoofdconclusies van de SER is inzetten op een integraal, samenhangend en ontkokerd preventiebeleid. En gemeenten hebben daarin een rol te vervullen.

In de begroting 2021 die de gemeente afgelopen najaar heeft vastgesteld, zijn de financiële kaders aangegeven. Nieuw beleid kan alleen worden gefinancierd door ombuiging van bestaand beleid en incidenteel kan een beroep worden gedaan op de algemene middelen. De uitdaging voor sport en bewegen is dat we ruimte vinden in de sportbegroting voor nieuw beleid. Voor meer ondersteuning van de verenigingen (projecten) en voor meer mogelijkheden om inwoners te ondersteunen bij het vinden van een meer vitale levensstijl. Tegelijk wordt gezocht naar ruimte voor behoud en waar nodig renovaties van gemeentelijke binnen- en buitensportaccommodaties.

Met deze nota Valkenburg aan de Geul Beweegt! kunnen we door vooral efficiënter exploiteren van de sporthallen, ruimte vinden voor nieuw beleid op verschillende terreinen. In de nota doen we daarvoor de 8 kaderstellende voorstellen. Het eerste voorstel is in meer algemene zin de missie waar we beleidsmatig voor staan. De daaropvolgende 7 kaders zijn concrete voorstellen op het gebied van sportaccommodaties, verenigingsaccommodaties, verenigingsondersteuning en stimulering van sport en bewegen.

1	<i>Gemeente Valkenburg aan de Geul ondersteunt een gezonde leefstijl, met een passend voorzieningenniveau, met een beweegvriendelijke inrichting van de gemeente en met vitale 'open' verenigingen, die maatschappelijk actief zijn.</i>
2	<i>We gaan sporthal De Polfermolen en sporthal De Bosdries renoveren, mits er geen heroverweging plaatsvindt vanuit de ontwikkelingen rondom de verschillende gebiedsvisies.</i>
3	<i>Voor huisvesting van SV Geuldal op één locatie zal de gemeente Valkenburg aan de Geul samen met Gulpen-Wittem één van de bestaande locaties aanpassen, indien SV Geuldal daar mee instemt.</i>
4	<i>De gemeente heeft een regierol wat betreft het in stand houden of investeren in accommodaties. Voor de gemeente is leidend dat gemeentelijke uitgaven in verhouding staan tot een maatschappelijke waarde (voor de samenleving). Een vereniging dient vitaal te zijn en een maatschappelijke meerwaarde voor een dorp te hebben. Als dat in het geding is, zal de gemeente in overleg gaan met een vereniging om te bekijken of die vitaliteit en meerwaarde realiseerbaar zijn en op welke wijze.</i>
5	<i>De gemeente zal geen fusies van verenigingen van hogerhand opleggen, omdat verenigingen hier zelf over moeten beslissen.</i>
6	<i>Onder multifunctioneel gebruik van accommodaties verstaan wij het beter benutten van bestaande voorzieningen. Zo stellen we kunstgrasvelden open voor medegebruik.</i>
7	<i>De gemeente zal in 2021/2022 met een voorstel komen (inclusief voorwaarden en financiële paragraaf) om een bijdrage te verstrekken aan buitensportverenigingen voor verbetering van hun accommodatie via een bijdrageregeling.</i>
8	<i>We gaan de formatie combinatiefunctionarissen uitbreiden met een 0,5 tot 1 fte, zodat er meer mogelijkheden zijn voor het stimuleren van meer beweging voor ouderen en sporten met een beperking en vitalisering van verenigingen.</i>

Wat is de opbrengst van deze kaderstellende voorstellen? Wat verandert er nu?

Voor inwoners, verenigingen en gebruikersgroepen is de vraag wat er met dit nieuwe beleid verandert? Het verschil is het beste samen te vatten in onderstaande tabel, waarbij links het beleid tot en met 2020 is weergegeven en rechts de situatie na vaststelling van de nota. Vanzelfsprekend is de gewenste situatie niet in één jaar te realiseren. De gemeente zal periodiek de voortgang monitoren en daarvan verslag doen.

Samenvatting: wat brengt ons deze nieuwe nota Valkenburg aan de Geul Beweegt!

Beleid t/m 2020	Nieuw beleid vanaf 2021
Onzekerheid over toekomst sporthallen .	Duidelijkheid over toekomst sporthallen: beide sporthallen renoveren, mits vanuit de gebiedsvisies geen heroverweging aan de orde is.
Onduidelijkheid over aantal sportparken (in vorige nota: we verwachten twee of drie multifunctionele buitensportaccommodatie, zonder concrete actie).	Duidelijkheid: we gaan geen fusies van hogerhand opleggen. Leidend voor gemeente is verhouding gemeentelijke kosten versus baten. Als vitaliteit in het geding is, gaan we eerst het gesprek aan.
Buitensportverenigingen nu 100% verantwoordelijk voor verenigingsopstallen .	Een bijdrageregeling waarbij de gemeente bijvoorbeeld een derde bijdrage financiert (tot een nader vast te stellen maximum), de vereniging een derde renteloos of tegen lage rente leent via de gemeente en een derde wordt door de vereniging zelf gefinancierd. *
Onduidelijkheid over huisvesting SV Geuldal .	Duidelijkheid over huisvesting van SV Geuldal, waarbij het halverwege gestopte onderzoek wel goed is afgerond met betrokkenheid van Gulpen-Wittem en SV Geuldal.**
Multifunctionaliteit als doel.	Praktischere kijk. Er is veel maatschappelijk vastgoed, van de gemeente en van organisaties. We moeten vooral beter gebruik maken waar mogelijk van bestaand vastgoed. Nadruk ligt op investeren in activiteiten en mensen in plaats van stenen.
Beperkte aandacht aan stimuleren van inwoners die niet zelf in beweging komen (maar wel willen).	Veel meer bewustzijn en aandacht waar de uitdagingen liggen voor relatief vergrijzende gemeenschap: preventie door meer bewegen. Meer middelen en mogelijkheden door inwoners hierbij te helpen (door o.a. uitbreiding formatie combinatiefunctarissen, projectenbudget, Regionaal Sportakkoord samenwerking met zorg en welzijnspartners). Ook meer bekendheid maatschappelijke participatieregelingen (sociale minima).
Voorzichtige initiatieven in projecten voor verenigingsondersteuning , door beperkte financiële ruimte.	Ondersteuningsprojecten (via meer projectenbudget bij gemeente, via middelen van sportbonden/NOC*NSF en Regionaal Sportakkoord) en twee keer per jaar sportcafé voor kennis uitwisseling. Verenigingen ook stimuleren tot verbreding sportaanbod.
Veel geld naar De Polfermolen waarbij kosten niet in verhouding stonden tot de maatschappelijke baten.	Afgeslankte Polfermolen, waarbij we voldoen aan een taakstelling voor de gemeentebegroting en daarnaast ruimte vinden om middelen vrij te maken voor nieuw beleid voor sport en bewegen.

* Kosten bijdrageregeling vraagt mogelijk aanvullende financiering en is afhankelijk van keuzes van hoogte budget. Verdeling (33%, 33%, 33%) is een voorbeeld en wordt bij de uitwerking vastgesteld.

** Eventuele kosten huisvesting SV Geuldal vraagt aanvullende financiering.

1.1 Waarom een Visie op sport, bewegen en sportaccommodaties

Er zijn diverse aanleidingen voor de gemeente Valkenburg aan de Geul voor het ontwikkelen van nieuw beleid voor sport en bewegen.

Het huidige beleidskader van de gemeente voor sport en bewegen is de nota voor Sport én Bewegen 2016-2019 'Samen voor een Vitale Leefomgeving', die de gemeenteraad op 14 december 2015 heeft vastgesteld. Er spelen diverse vraagstukken in de gemeente, waarin de gemeente keuzes zal moeten maken. Het is wenselijk om daarbij een nieuw beleidskader te hebben.

Huisvesting SV Geuldal en vitaliteit voetbal breed in de gemeente

Op het gebied van sportaccommodaties speelt de nadrukkelijke wens van SV Geuldal om naar één locatie te gaan, in plaats van de huidige twee locaties. De gemeenteraad heeft in een motie opgedragen om op korte termijn een quick scan uit te voeren naar de huisvestingsmogelijkheden voor SV Geuldal. De uitkomsten, samen met een breder onderzoek naar de vitaliteit van voetbal in de gemeente, dienen integraal onderdeel te laten uitmaken van het nieuwe sport, bewegen en sportaccommodatiebeleid. Daarnaast hebben recent (november-december 2020) twee voetbalverenigingen een verzoek gedaan aan de gemeente voor financiële steun voor het renoveren van hun (private) opstallen.

Toekomst sporthallen

De gemeente beschikt over twee sporthallen: De Bosdries in de kern Berg en De Polfermolen in de kern Valkenburg. De vraag is aan de orde op welke wijze de gemeente de binnensport in de toekomst wil vormgeven. Is dat nog steeds met twee sporthallen en op welke locaties?

Gebiedsvisies Berg, Valkenburg-Oost en Valkenburg-West

Voor verschillende kernen is de gemeente bezig met het ontwikkelen van gebiedsvisies. Dat geldt voor de kern Berg, voor Valkenburg-Oost en Valkenburg-West. Deze nieuwe nota geeft vanuit een visie op het stimuleren van sport en bewegen mede input voor de gebiedsvisies naast vele andere bronnen.

Stimulering sport en bewegen

Sportbeleid gaat niet alleen over sportaccommodaties, maar natuurlijk ook over sport en bewegen. Accommodaties zijn niet het doel, het gaat om mensen die willen sporten en bewegen. Dat heeft allerlei aanknopingspunten. De verenigingssport is vanzelfsprekend belangrijk. Maar dat geldt ook voor het ongebonden en anders georganiseerd sporten. Valkenburg aan de Geul heeft voor wandelen en diverse vormen van fietsen (toerfietsen, wielrennen, mountainbike et cetera) buitengewone mogelijkheden. Binnen de gemeente zijn drie combinatiefunctionarissen actief die op allerlei manieren ondersteuning bieden om inwoners in beweging te krijgen.

De nieuwe nota geeft ook richting aan toekomstige sportstimuleringsprojecten. Recent hebben een groot aantal partijen, waaronder sportverenigingen, onderwijsinstellingen, welzijnspartners en commerciële sportaanbieders uit Valkenburg aan de Geul, Gulpen-Wittem en Eijsden-Margraten het Regionaal Sportakkoord 'Heuvelland in Beweging' afgesloten. Dit Regionaal Sportakkoord is een convenant waarin de deelnemende partijen aangeven zich te zullen inzetten voor een ambitie en een belangrijke bouwsteen voor het onderhavige sport- en beweegbeleid van de gemeente Valkenburg aan de Geul.

Kortom, er zijn genoeg redenen om een nieuwe beleidsnota voor sport en bewegen op te stellen, waarin duidelijkheid wordt gegeven op een aantal prangende vraagstukken. De nota dient tegelijk ook als beleidskader voor de periode tot 2035. We stellen voor de nota halverwege de looptijd te herijken en na een jaar een overzicht te geven van de resultaten.

1.2 Leeswijzer

De nota Valkenburg aan de Geul Beweegt! bevat 5 hoofdstukken. Na deze inleiding geeft hoofdstuk 2 een beschrijving en analyse van de huidige situatie en de ontwikkelingen waar de gemeente Valkenburg aan de Geul rekening mee moet houden. We beëindigen de analyse met een samenvatting in de vorm van een SWOT-analyse¹, waarin de sterkten, zwakten, kansen en bedreigingen zijn samengevat.

Op basis van deze analyse wordt in hoofdstuk 3 een aftrap gegeven met de missie voor de gemeente. Daarna volgen per onderwerp onze voorstellen.

Hoofdstuk 4 besluit met een financiële paragraaf en hoofdstuk 5 geeft een doorkijk naar 2035. Tevens is voorin de nota een samenvatting opgenomen.

De bijlagen bevatten diverse informatie ter onderbouwing.

¹ SWOT staat voor de Engelse termen Strengths, Weaknesses, Opportunities en Threats.

2.1 Hoe actief zijn we?

Er zijn verschillende bronnen die informatie geven over hoe actief de bevolking op lokaal niveau is.

Het Nederlands Olympisch Comité * Nederlandse Sport Federatie (NOC*NSF) registreert het aantal sportbondleden per gemeente en kan berekenen hoeveel inwoners lid zijn van een sportbond. Gemiddeld is 25% van de Nederlandse bevolking lid van een of meerdere sportbonden. Mensen met meerdere lidmaatschappen tellen maar één keer mee. In de gemeente Valkenburg aan de Geul is 19% van de bevolking lid van een of meerdere sportbonden. Dat ligt duidelijk onder het landelijk gemiddelde.

In omliggende gemeenten als Gulpen-Wittem, Voerendaal, Beekdaelen en Eijsden-Margraten is het aandeel inwoners dat lid is van een sportvereniging ook lager dan landelijk, maar met 22% à 23% wel hoger dan in Valkenburg aan de Geul.

Tabel 2.1

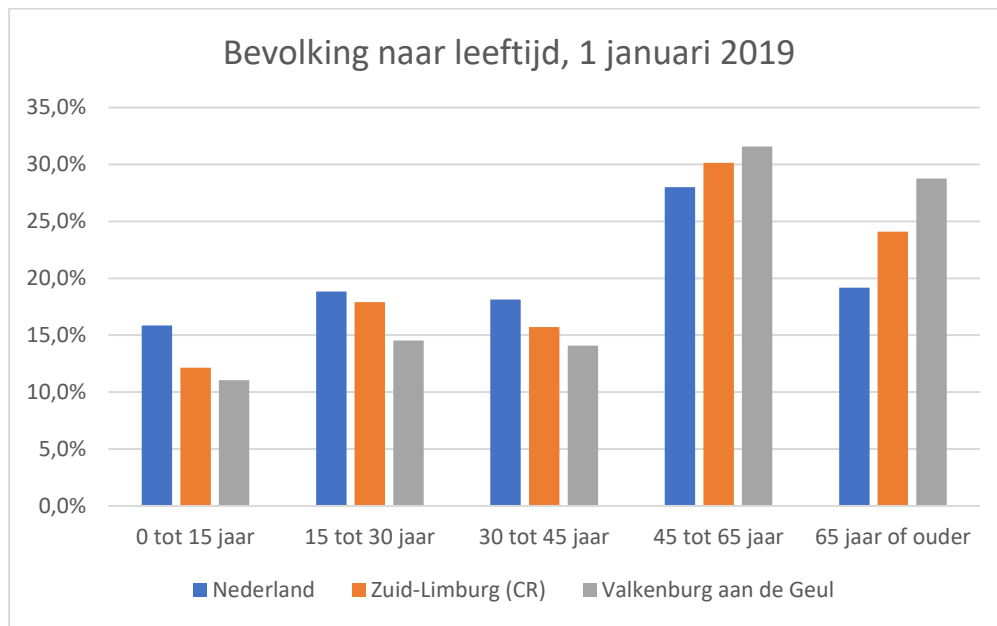
	Nederland	Valkenburg aan de Geul
Aangesloten bij sportvereniging	25,3%	19%
% niet sporters (minder 1x/week sport)	48,7%	55,9%
Aandeel volwassenen dat voldoet aan Nederlandse Norm Gezond Bewegen	63%	57%

Bron: Regionaal Sportakkoord 'Heuvelland in Beweging' en www.sportopdekaart.nl

Het aandeel volwassenen dat minder dan één keer per week sport is onder inwoners van Valkenburg aan de Geul 55,9% en dat is hoger dan het landelijk gemiddelde (48,7%). En van de volwassen inwoners (19+) in onze gemeente voldoet 57% aan de Nederlandse Norm Gezond Bewegen en dat is lager dan landelijk (63%).

Uit de cijfers over sport- en beweeggedrag blijkt dat inwoners van de gemeente Valkenburg aan de Geul minder actief zijn (dan gemiddeld Nederlanders). Hoe komt dat? De mate waarin mensen sporten blijkt in zeer sterke mate samen te hangen met de leeftijd. Onder kinderen is de sportdeelname hoog en hoe ouder we worden, hoe lager de sportdeelname. Valkenburg aan de Geul heeft geen gemiddelde bevolkingssamenstelling. Het aandeel jongeren ligt lager dan landelijk en het aandeel ouderen is hoger dan landelijk. Uit afbeelding 2.1 is ook te zien dat Valkenburg aan de Geul ook ten opzichte van de regio Zuid-Limburg een relatief oudere bevolkingssamenstelling kent.

Afbeelding 2.1

Bron: CBS Statline

Minder actieve inwoners: is dat erg?

Uit allerlei studies blijkt dat er een duidelijk verband is tussen sport en bewegen en gezondheid. Onvoldoende bewegen draagt bij aan obesitas, hart- en vaatziekten, kanker, COPD, chronische bronchitis en longemfyseem en diabetes. Bewegen kan dementie niet stoppen, maar bewegen heeft wel een vertragend en positief effect op het ziektebeeld. Bewegen verbetert het denkvermogen, vermindert onrust en zorgt voor een betere doorbloeding. Veel ouderen, ook ouderen met dementie, bewegen te weinig.

In 2020 heeft de Sociaal-Economische Raad (SER) het rapport 'Zorg voor de toekomst' uitgebracht. Hierin waarschuwt de SER dat bij ongewijzigd beleid, de zorgkosten exploderen van 87 miljard euro in 2015 naar 174 miljard euro in 2040, onder meer door de vergrijzing. In het rapport doet de SER aanbevelingen om de zorg toegankelijk en betaalbaar te houden. Een van de hoofdconclusies van de SER is inzetten op een integraal, samenhangend en ontkokerd preventiebeleid. Preventie is geen totaaloplossing om de zorgkosten te beteugelen, maar er is geen reden om de waarde daarvan niet te verzilveren, aldus de SER.

Preventie heeft hoge opbrengsten, in termen van gezondheid én in termen van maatschappelijke baten, zoals een hogere arbeidsparticipatie en -productiviteit en een vermindering van sociaal-economische gezondheidsverschillen.

Eind 2018 is het Nationaal Preventieakkoord (NPA) afgesloten. Met het NPA willen het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) en meer dan 70 partijen bijdragen aan een gezonder Nederland. Zij willen dat in 2040 minder mensen roken, minder mensen overgewicht hebben en minder mensen problematisch alcohol gebruiken. De gemeente Valkenburg aan de Geul is bezig in regionaal verband met het opstellen van een Regionaal Preventieakkoord Zuid-Limburg. Op het gebied van de preventieve gezondheidszorg hebben gemeenten een wettelijke taak.

2.2 Huidige aansluiting vraag en aanbod sportaccommodaties

2.2.1 Inleiding

Sport is een onderwerp waar de gemeente veel vragen krijgt van verenigingen en inwoners voor steun of om plannen te financieren of te realiseren. Het betekent dat de gemeente keuzes moet maken in wat de gemeente wel en niet doet. Paragraaf 2.2.2 behandelt de vraag in hoeverre de huidige accommodaties voor de buitensport aansluiten op de behoefte. In paragraaf 2.2.3 gebeurt hetzelfde voor de binnensport. Voor een uitgebreide beschrijving verwijzen we naar de bijlagen.

2.2.2 Buitensportaccommodaties

Voetbal

Binnen de gemeente Valkenburg aan de Geul zijn vijf voetbalverenigingen actief met ieder een eigen sportaccommodatie. Op basis van het aantal spelende teams in het najaar 2020 is de behoefte aan velden te bepalen. De behoefte is gebaseerd op de planningsrichtlijn die de Koninklijke Nederlandse Voetbalbond (KNVB) en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) eind 2012 hebben gepresenteerd.² Hoewel de KNVB de planningsrichtlijn vertaald heeft naar een rekentool die eenvoudig via internet is in te vullen, hanteert de gemeente een uitgebreider rekenmodel (van bureau Drijver en Partners). Er zijn enkele kleine verschillen in de wijze van berekenen tussen de tools van bureau Drijver en Partners en die van de KNVB:

- De KNVB rondt de veldbehoefte standaard af naar boven; dus 2,01 veldbehoefte is bij de KNVB 3 velden. De gemeente stelt de behoefte vast zonder afronding op voorhand.
- De KNVB en VNG hanteren voor een trainingsveld 700 tot 800 bespelingsuren. De gemeente hanteert een capaciteit die iets lager is, namelijk 500 tot 550 uur (grasplant sterft af). Op Limburgse zand- en loss-gronden is 700-800 uur goed mogelijk. In (bijvoorbeeld) beekdalen is de bodemgesteldheid minder gunstig.
- De KNVB en VNG hanteren op zaterdag voor een veld 7,5 uur speelcapaciteit. De gemeente hanteert hetzelfde met één aanpassing; voor wedstrijdvelen met verlichting hanteert de gemeente een speelcapaciteit op zaterdag van 9 uur (in plaats van 7,5 uur).
- De rekentool van de KNVB maakt geen onderscheid naar kunstgrasvelden of wetravelden³ en houdt ook geen rekening met kleinere veldafmetingen of overhoeken. De gemeente houdt hier wel rekening mee. Ook medegebruik wordt geïnventariseerd.
- De rekentool hanteert voor de categorieën O8, O9 en O10 één speelveld. Het pupillenvoetbal voor deze categorieën speelt tegenwoordig op een kwart veld. Dat is in de rekentool van de KNVB nog niet aangepast.

In een separate bijlage (Onderzoek vitaliteit voetbal, januari 2021) zijn de berekeningen opgenomen. We volstaan hier met de belangrijkste bevindingen op basis van de spelende teams in het najaar 2020.

De verenigingen VV Berg'28 en VV Walram beschikken over 1 kunstgrasveld, 1 wedstrijdveld en 1 (VV Berg'28) respectievelijk een ½ trainingsveld (VV Walram). Volgens de berekeningen is het kunstgrasveld voor beide verenigingen voldoende om de behoefte aan wedstrijden en trainingen te accommoderen. De KNVB rekentool geeft aan voor VV Berg'28 1 veld voor wedstrijden en 1 veld voor training. Dat is hetzelfde als 1 kunstgrasveld, want dat veld is bespeelbaar op zaterdag, zondag en doordeweeks voor trainingen.

² Deze richtlijn is een theoretisch model op basis van een aantal aannames en vormt de basis om indien nodig/wenselijk in overleg te gaan wat betreft knelpunten en oplossingen en daarbij alle relevante omstandigheden te betrekken.

³ Wetra velden zijn velden die geschikt zijn voor wedstrijdbespeeling én training. Afhankelijk van het type veld kunnen deze velden een hogere belasting aan dan een standaard wedstrijdveld van natuurgas.

Voor VV Walram geeft de rekentool van de KNVB 2 wedstrijdvelden en 1 trainingsveld. De wedstrijdbehoefte is volgens de KNVB rekentool 7,6 uur op zaterdag en de KNVB hanteert als capaciteit 7,5 uur. De rekentool van de KNVB rondt alles af naar boven (ook 0,01) en 1,01 veld bij VV Walram wordt dan 2 velden.

De gemeente bekijkt ook het type veld en of er verlichting op een veld staat (kunstgrasvelden hebben standaard verlichting). De gemeente hanteert geen 7,5 uur speeltijd op zaterdag, maar 9 uur en dan is 1 kunstgrasveld voldoende. In de huidige rekentool van de KNVB wordt geen rekening meer gehouden met veldverlichting. Het tijdrooster dat de KNVB hanteert op zaterdag is van 09.00 uur tot 16.30 uur en dat is 7,5 uur speeltijd. Voor 2012 hanteerde de KNVB voor velden met veldverlichting ook een iets ruimere speelcapaciteit.

SV Geuldal heeft volgens de berekeningen behoefte aan 1 à 1,5 natuurgras wedstrijdveld en 1 trainingsveld ofwel 1 kunstgrasveld. De rekentool van de KNVB komt uit op 1 wedstrijdveld en 1 trainingsveld.

SV Sibbe beschikt over 1 wedstrijdveld en 1 trainingsveld. Dat is conform de planningsrichtlijnen (ook volgens de KNVB). VV Iason is de kleinste vereniging en heeft 1 veld tot haar beschikking. Dat volstaat ook voor wedstrijden en training van 1 seniorenteam en 2 teams 7x7 competitie (half veld).

Tabel 2.2 Benodigde behoefte versus beschikbare aanbod voetbalvelden, najaar 2020
(v=verlicht; nv=niet verlicht)

	aanwezig kunstgras	aanwezige natuurgras		wedstrijd-uren zaterdag of zondag		trainingsuren seizoen		
		wedstrijd-veld	trainings-veld	capaciteit	behoefte	capaciteit	behoefte	
Berg'28	1	1v	1	18,0	4,8	1430	528	1 kunstgrasveld zou voldoende zijn
VV Walram	1	1v	0,5	18,0	7,5	1144	525	1 kunstgrasveld zou voldoende zijn
Iason	0	1v		7,5	1,1		132	1 veld ruim voldoende
Sibbe ex SJO	0	1nv	1	6,50	2,3	550	149	eventueel terug naar 1 verlicht veld
SV Geuldal	0	1v/1nv	1,65	16,50	5,9	915	534	1 kunstgrasveld zou voldoende zijn

Samenvattend voetbal

Alles overziend is er overcapaciteit bij de verenigingen. Dat hoeft niet te betekenen dat er direct velden moeten worden onttrokken aan de sportfunctie. Maar het is wel iets om over na denken. Het in stand houden van voorzieningen kost gemeenschapsgeld, hetgeen verantwoording behoeft.

Hockey

De hockeyvereniging Sjinborn beschikt aan de noordkant van de kern Valkenburg over 1 volwaterkunstgrasveld. De planningsnorm van de Koninklijke Nederlandse Hockey Bond (KNHB) en NOC*NSF gaat uit van 9 normteams per veld per speeldag. De vereniging heeft 12 normteams en dat zou neerkomen op 1,3 velden. Wanneer we een berekening maken op basis van een tijdrooster, dan komen we op 1,15 velden uit. Door de bruto speeltijd wat korter te houden, kan de vereniging haar wedstrijden op zaterdag op 1 veld organiseren. Bij hockey is het aantal benodigde speelvelden ook voldoende voor het invullen van de trainingsbehoefte.

Tabel 2.3 Benodigde behoefte hockey, najaar 2020

VHV Sjinborn	Zaterdag				Zondag			Zaterdag o.b.v. speeltijden			
	Team coëfficiënt	Teams dames	Teams heren	Totaal	Teams dames	Teams heren	Totaal	Veldbezetting	Netto speeltijd	Bruto speeltijd	Totale speeltijd
Benjamins (1e jr. F)	0,125	0	0	0			0	0,125	30	45	0
3F (2e jaars F)	0,125	0	0	0			0	0,125	30	45	0
6E	0,25	1	1	0,5			0	0,25	50	75	37,5
8E	0,5	1	0	0,5			0	0,5	60	90	45
8D	0,5	0	0	0			0	0,5	60	90	0
11D	1	2	0	2			0	1	70	105	210
C	1	2	1	3			0	1	70	105	315
B	1	3	1	4			0	1	70	105	420
A	1	2	0	2			0	1	70	105	210
Senioren	1			0	1	2	3	1	70	105	0
Totaal normteams				12.00			3.00				1237.5
Normteams per veld				9.00			9.00	Aantal speluren en 50% thuis			10.31
								Speeltijd 9.30 uur - 18.50 uur			9.0
Benodigde velden				1.33			0.33	Benodigde velden			1.15

Tennis

Binnen de gemeente zijn twee tennisverenigingen actief: Tennis Padel Geuldal in Houthem en LTC Valkenburg in de kern Valkenburg.

Tabel 2.4 Aantal tennisbanen, aantal KNLTB-leden en baandruk

vereniging	kern	kunst- gras	smash- court	gravel	totaal banen	padel	KNLTB leden	baandruk
LTC Valkenburg	Valkenburg a/d Geul	0	0	5	3*	0	26	9
Tennis Padel Geuldal	Houthem-St Gerlach	0	0	5	5	2	274	55
	Totaal	0	0	10	8	2	300	38

*5 banen, waarvan 3 in gebruik

Wat tennis onderscheidt van veel andere verenigingssporten, is dat het een tak van sport is die door relatief veel senioren wordt beoefend. Tennis is binnen de georganiseerde sport (na voetbal) de tweede sport in Nederland. Dat geldt ook voor de gemeente Valkenburg aan de Geul, maar met 300 leden op 16.367 inwoners is de tennis-participatie (1,8%) duidelijk lager dan landelijk gemiddeld (3,1%). Beide tennisverenigingen hebben 5 banen, waarvan bij LTC Valkenburg maar 3 banen in gebruik zijn.

De planningsnorm van de Koninklijke Nederlandse Lawn Tennis Bond (KNLTB) gaat uit van 70 tot 90 spelers per verlichte baan. Voor onverlichte banen is de norm 50 tot 70 spelers per baan. Daarbij moeten plaatselijke omstandigheden worden meegewogen (veel of weinig competitie, veel of weinig overdag-spelers et cetera).

Een KNLTB-ledenaantal van 300 op 8 buitenbanen betekent gemiddeld 37,5 leden per baan. Dat is laag. Ongeachte het gegeven dat er ook niet-KNLTB-leden tot de vereniging behoren.

Tennis Padel Geuldal is in 2013 ontstaan uit de fusie tussen de verenigingen LTC Iason (Houthem) en LTC Munster (Berg en Terblijt). In 2018 heeft de vereniging het nieuwe tennispark betrokken. De aanleg van 2 padelbanen op het nieuwe tenniscomplex in Houthem past uitstekend bij landelijke ontwikkelingen. Veel tennisverenigingen introduceren padel om meer leden te krijgen en te behouden en de KNLTB verwacht dat binnen tien jaar zo'n 500 tennisverenigingen de keuze hebben gemaakt voor één of twee padelbanen.

Afbeelding 2.2 Padelbanen bij Tennis Padel Geuldal (foto: Tennis Padel Geuldal)

2.2.3 Binnensportaccommodaties

Valkenburg aan de Geul beschikt over twee gemeentelijke sporthallen: De Polfermolen in de kern Valkenburg en De Bosdries in de kern Berg. Beide sporthallen bestaan uit drie zaaldelen. Adelante (een zorggroep met als kernactiviteiten volwassenenrevalidatie, arbeidsre-integratie, kinderrevalidatie en speciaal onderwijs) heeft in Sint Gerlach eigen sportvoorzieningen, waaronder een gymzaal, een doelgroepenbassin en een Cruyff Court. De gymzaal van Adelante wordt ook door een enkele vereniging uit de gemeente gebruikt. Gebruik van het Cruyff Court is ook toegestaan voor jeugd uit de omgeving. Het gemeenschapshuis De Blokhut in Sibbe heeft ook een gymzaal, waarvan onder andere de basisschool Heilig Hart gebruik maakt.

Voor de binnensport zijn beide sporthallen veruit de belangrijkste voorzieningen. De binnensport heeft geen planningsnormen, maar op basis van het aantal jaargebruik én de (week)roosters van de drukste periode in het jaar (winterperiode) is wel een beeld te vormen in hoeverre het aanbod accommodaties voor de binnensport is afgestemd op de behoefte.

Jaargebruik sporthallen

Op jaarbasis is de sporthal De Polfermolen circa 2.500 (hele sporthal) uren bezet (situatie 2019). Het merendeel van de gebruikers huurt telkens de hele hal. Voor de beeldvorming; vanaf 2.000 uren per jaar is er sprake van een voldoende bezetting en de maximale capaciteit van een sporthal is circa 3.000 uren. Kortom, een bezetting 2.500 uren is goed.

De belangrijkste gebruikers van de sporthal zijn:

- Stella Maris College (VMBO-locatie Valkenburg).
- De RK Basisschool Valkenburg (De Plenkert).
- Handbalvereniging M.I.C.
- Volleybalvereniging VC S.E.C.
- Hockeyvereniging VHV Sjinborn (tijdens het indoorseizoen december-februari).

Het Stella Maris College zal de locatie in Valkenburg aan de Geul sluiten en de activiteiten verplaatsen naar de gemeente Meerssen. Dat zal een negatief effect hebben op de bezetting van De Polfermolen (zie ook tabel 2.5).

Het gebruik van de sporthal De Bosdries ligt beduidend lager vergeleken met De Polfermolen. De Bosdries wordt circa 1.150 hele sporthaluren per jaar gebruikt. Belangrijke gebruikers van deze sporthal zijn:

- 2 basisscholen
- Handbalvereniging Vilt-Be Quick.
- Sportclub Funfit2000, gymnastiek
- Badmintonclub Smash Berg en Terblijt
- Enkele zaalvoetbalteams, via de KNVB.

Het aantal uren dat De Bosdries wordt gebruikt rechtvaardigt eigenlijk geen sporthal. Dit wordt nog versterkt door het feit dat de gebruikers slechts 15 uur per week de hele hal huren. De meeste gebruikers huren 1/3 of 2/3 hal. De bezetting in de populaire avonduren is nog redelijk (alhoewel ook in die uren nog ruimte beschikbaar is). Overdag en in de weekenden is de bezetting gemiddeld gezien laag.

Weekroosters winterperiode

Een goede graadmeter is de bezetting in de drukste periode, de winterperiode. Aan de hand van het weekrooster van beide sporthallen is een beter inzicht te krijgen in het gebruik en de bezetting.

We hebben het weekrooster gehanteerd van januari 2020, dus voor COVID-19. Het weekendgebruik wisselt in beide sporthallen van week tot week. Vaak is het ene weekend de sporthal goed bezet en het weekend daarop juist weinig bezet. Om toevalligheden te voorkomen hebben we voor het weekendgebruik, een gemiddeld gebruik genomen over een periode van 5 tot 6 weken.

Tabel 2.5 laat het gebruik en de bezetting zien van De Polfermolen en De Bosdries in januari 2020, dus de drukste periode van het jaar. De bezetting van De Bosdries is erg laag. Bij een bezetting van circa 70% spreken wij van een redelijke bezetting. Een bezetting van 80% is goed. De Polfermolen heeft nu nog een goede bezetting. Op het moment dat het Stella Maris College vertrekt, vervalt een groot deel van het gebruik overdag en is de totale bezetting van De Polfermolen (met circa 40%) laag. Het avondgebruik (verenigingsgebruik) blijft in De Polfermolen wel hoger dan in De Bosdries.

In bijlage 2 is een overzicht opgenomen van de gebruikers in de avonduren in De Polfermolen en De Bosdries. Uit dat overzicht is te zien dat De Polfermolen 's avonds ook gebruikt wordt door gebruikers die niet of beperkt in de gemeente wonen.

Gebruik sporthallen

Tabel 2.5 Gebruik en bezetting sporthallen, winterrooster, januari 2020

naam	ma-vrij			uren		bezigging ma-vrij		bezigging totaal
	08.30-12u	12-17u	17-23u	weekend	totaal	overdag	avond	
De Bosdries								
zaaldeel 1	9	7,5	20,3	8,5	45,3	39%	68%	51%
zaaldeel 2	0	0,0	18,5	8,5	27,0	0%	62%	31%
zaaldeel 3	1,5	0,0	15,0	8,5	25,0	4%	50%	28%
De Polfermolen								
1/3 A	17	19,8	25,0	5,8	67,5	86%	83%	76%
1/3 B	17	13,5	25,0	4,6	60,1	72%	83%	68%
1/3 C	17	16,0	25,0	5,1	63,1	78%	83%	71%

Na vertrek Stella Maris College

naam	ma-vrij			uren		bezigging ma-vrij		bezigging totaal
	08.30-12u	12-17u	17-23u	weekend	totaal	overdag	avond	
De Bosdries								
zaaldeel 1	9	7,5	20,25	8,5	45,3	39%	68%	51%
zaaldeel 2	0	0	18,5	8,5	27,0	0%	62%	31%
zaaldeel 3	1,5	0	15	8,5	25,0	4%	50%	28%
De Polfermolen NA vertrek Stella Maris								
1/3 A	3,25	1,0	25,0	5,8	35,0	10%	83%	40%
1/3 B	3,25	0,3	25,0	4,6	33,1	8%	83%	37%
1/3 C	3,25	2,0	25,0	5,1	35,4	12%	83%	40%

Ondanks het lagere gebruik van beide sporthallen, realiseren we ons dat De Bosdries en De Polfermolen voor de bestaande gebruikers van grote waarde zijn. De Bosdries is 40 jaar oud en dat betekent dat je een keuze moet gaan maken over de toekomst van het gebouw. Je moet of renoveren of nieuwbouw en in het laatste geval is de vraag of je een sporthal terug wilt bouwen voor 40 jaar of een sportzaal. Een sportzaal is een tussenmaat tussen een sporthal en een gymzaal, maar heeft geen vloerafmeting van 20x40 meter.

De Polfermolen is 20 jaar oud. Echter doordat zwembad en de fitnessfunctie verdwijnen, is hier de vraag of de sporthal op de huidige plek kan blijven (met een bouwkundige aanpassing) of dat nieuwbouw elders een betere optie is. In hoofdstuk 3 gaan we in op de mogelijkheden.

Overige accommodaties voor binnensportverenigingen

Naast de sporthallen en de gymzaal in Sibbe maken verenigingen gebruik van gemeenschapshuizen of eigen accommodaties. Verder zijn er binnen de gemeente verschillende private sportscholen en fitnesscentra.

2.3 Beeld bij sportverenigingen en vitaliteit voetbal in bijzonder

Algemeen beeld sportverenigingen

In de voorbereiding voor deze nota is aan 32 sportaanbieders (verenigingen én bewegsgroepen) een korte mail met vragen gestuurd hoe het met de vereniging gaat, welke verwachtingen men heeft voor de toekomst en welke suggesties men heeft voor het nieuwe gemeentelijke beleid. De helft (16 van de 32) van de sportaanbieders heeft een reactie teruggestuurd. Bij ontwikkeling van sportbeleid wordt vaak een enquête verstuurd en doorgaans ligt de respons op 30%. Een respons van 50% is goed. Het gaat niet om individuele situaties, het gaat om het beeld. De rode draad uit de reacties is als volgt samen te vatten:

- Verenigingen zien een terugloop in ledenaantallen. In het gunstigste geval stabiliseert het aantal leden.
- Verenigingen signaleren een terugloop van vrijwilligers en dan met name zogenaamde 'kartrekkers', dus vrijwilligers die bestuursfuncties willen vervullen of anderszins veel tijd willen besteden aan een club.
- Sommige verenigingen hebben zorgen over verouderde (private) accommodaties.
- De gemeentelijke subsidie is voor verenigingen belangrijk.
- De verenigingen zijn gewend om samen te werken met collega sportverenigingen in andere kernen of buurgemeenten om zodoende voldoende spelers te hebben voor deelname aan de competitie. Ook werken sportverenigingen samen met niet sportverenigingen, zoals de carnavalsvereniging, de harmonie, de scouting, de jachtvereniging et cetera.
- Wat betreft suggesties voor het gemeentelijk beleid is het advies naar de gemeente: spreek ambitie uit en toon daadkracht.

Voorbeeld samenwerking sportverenigingen

De tafeltennisverenigingen T.T.V. Ready en T.T.C. Sibbe MC hebben besloten om de samenwerking tijdens de najaarscompetitie 2020 voort te zetten. Beide clubs blijven als zelfstandige vereniging bestaan, maar blijven de handen ineen slaan op het vlak van de competitie. Door een terugloop in competitie spelende leden van beide clubs is gekozen om de overgebleven competitie spelende leden samen te voegen. Voor de komende najaarscompetitie zullen de teams onder de naam "T.T.C. Ready-Sibbe" de competitie aanvangen.

Communicatie tussen gemeente en gebruikers

Naast de specifieke verenigingsmail zijn vóór COVID-19 in 2020 en recent begin 2021 diverse gesprekken gevoerd met afzonderlijke sportverenigingen. Verenigingen geven aan dat zij het belangrijk vinden om betrokken te worden bij beleidsontwikkeling en bij praktische uitvoeringszaken. Bijvoorbeeld als een sporthal zou worden gerenoveerd, dan worden de gebruikers graag betrokken bij de planning en de aanpassingen van het gebruikrooster.

Vitaliteit voetbal

In 2014 is onderzoek gedaan onder de vijf voetbalverenigingen. In de vorige beleidsnota (2015) is daarop de verwachting uitgesproken dat de gemeente binnen afzienbare tijd zal teruggaan naar twee wellicht drie toekomstbestendige sportcomplexen. De verwachting was dat twee grote multifunctionele voetbalaccommodaties, dus ook inzetbaar voor andere beweegvormen, en één complex waar verschillende sporten beoefend kunnen worden (onder andere tennis, voetbal en ruitersport).

Ten opzichte van 2015 is de voetbalvereniging SV Vilt in 2017 opgeheven en zijn in 2015 Struchter Boys uit Schin op Geul en VV Wijlre uit Wijlre gefuseerd tot SV Geuldal. Met het oog op de nieuwe beleidsnota heeft de gemeente extra onderzoek laten doen naar de vitaliteit van de vijf voetbalverenigingen. We volstaan hier met een samenvatting van de belangrijkste bevindingen.⁴

Bij de vijf voetbalverenigingen zijn 1.279 leden aangesloten. Ongeveer 30% van de leden is niet actief /spelend lid. In totaal zijn er 894 actieve (voetballende) leden. Door de bevolkingsontwikkeling en de trends in de sport, zal naar verwachting het aantal leden bij de voetbalverenigingen richting 2035 met minimaal 10% tot 15% afnemen.

De verenigingen in de gemeente Valkenburg aan de Geul zijn eigenaar van kantines en kleedaccommodaties. De gemeente is eigenaar van de ondergrond, welke ten behoeve van de verenigingen is belast met een recht van erfpacht en/of recht van opstal.

Slechts twee van de vijf voetbalverenigingen geven aan dat zij voldoende financiële middelen hebben om de kantine en kleedkamers te onderhouden en waar nodig te moderniseren.⁵

Bij de vijf voetbalverenigingen zijn in totaal circa 200 tot 250 vrijwilligers actief. Bij elkaar hebben de vijf voetbalverenigingen een kleine 30 vacatures voor vrijwilligers. Bij VV Iason valt op dat de groep vrijwilligers betrekkelijk klein is voor de omvang van de vereniging. VV Iason heeft ook relatief meer vacatures voor vrijwilligers dan de andere vier verenigingen.

De grootste knelpunten of zorgen bij de 5 voetbalverenigingen hebben betrekking op de accommodatie, op de ledenontwikkeling en op het krijgen of behouden van voldoende vrijwilligers. Gelijksortige knelpunten hebben dezelfde kleur in tabel 2.6.

Tabel 2.6 Knelpunten/zorgen benoemd door voetbalverenigingen

	VV Berg'28	VV Walram	SV Geuldal	SV Sibbe	VV Iason
1e knelpunt	Te weinig kleedkamers	accommodatie verouderd ⁶	1 accommodatie	ledenontwikkeling	vrijwilligers
2e knelpunt	accommodatie verouderd	parkeren	vrijwilligers onderhoud	bestuursleden	jeugd/ledenontwikkeling
3e knelpunt		achterstallig onderhoud			verhouding kosten versus aantal leden

Waar de voetbalverenigingen relatief lager op scoren is het verbreden of vernieuwen van sportaanbod. 35+ en 45+ teams zijn wel ingeburgerd, maar meisjes en damesvoetbal is bescheiden. SV Sibbe bekijkt de mogelijkheden voor een jeu de boulesbaan en SV Geuldal was net voor COVID-19 gestart met een initiatief om te komen tot een gehandicaptenvoetbalteam.

⁴ Rapport: Vitaliteit voetbalverenigingen Valkenburg aan de Geul, 2021.

⁵ In december 2020 hebben de voetbalverenigingen vv Walram en vv Berg'28 beide afzonderlijk een plan ingediend voor verbouw/nieuwbouw van hun opstal.

⁶ Inclusief te weinig kleedkamers.

De vijf voetbalverenigingen scoren wat betreft maatschappelijke oriëntatie vooral op samenwerking met andere organisaties in het dorp (carnavalsvereniging, harmonie et cetera) en samenwerking met andere sportverenigingen. Ook geven de vijf voetbalverenigingen aan dat regelmatig of structureel gebruik wordt gemaakt van hun sportaccommodatie.

Samenvattend vitaliteit voetbalverenigingen

SV Geuldal, VV Walram en VV Berg'28 zijn momenteel qua omvang vergelijkbaar. Alle drie deze verenigingen zullen over 15 jaar nog bestaan, zij het dat door de bevolkingsontwikkeling én de trends in de sport het aantal leden verder zal afnemen. De jeugdafdeling van deze verenigingen is betrekkelijk smal. Bij de junioren is er bij alle drie de verenigingen maar 1 jeugdteam per leeftijdscategorie in de junioren. De kans dat de jeugdafdeling over 15 jaar kleiner is, achten we reëler dan dat deze stabiel blijft. Voor de twee kleinere verenigingen SV Sibbe en VV Iason is de toekomst op langere termijn minder zeker. SV Sibbe is een slag groter dan VV Iason en heeft ook meer verbindingen in de eigen kern (samenwerking met andere partijen). SV Sibbe heeft ook meer kartrekkers/vrijwilligers dan VV Iason.

Huisvesting SV Geuldal

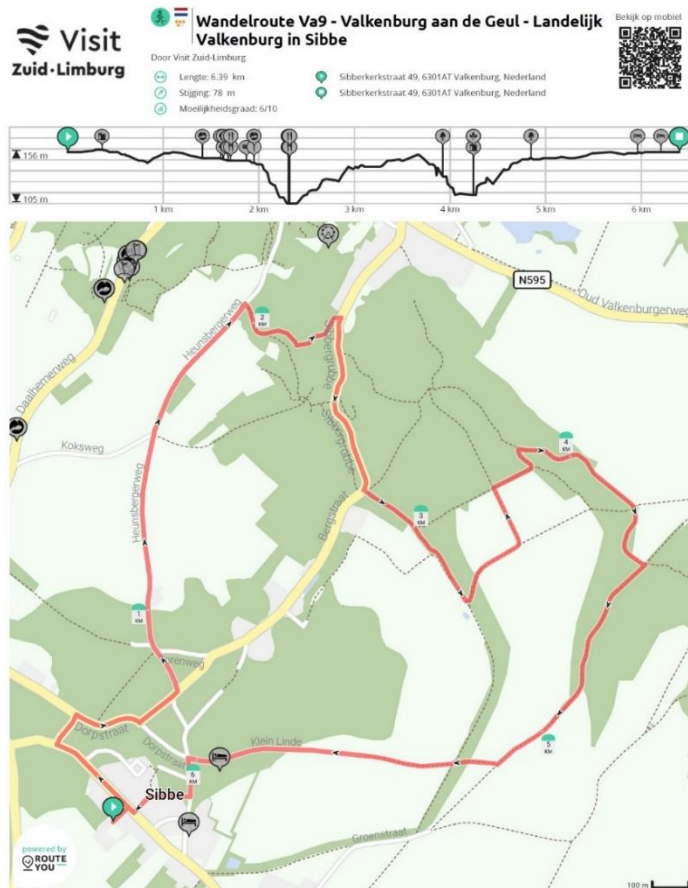
SV Geuldal speelt na de fusie nog steeds op twee locaties; het sportpark Mauritiussingel in Schin op Geul (gemeente Valkenburg aan de Geul) en het sportpark Achter het Kasteel in Wijlre (gemeente Gulpen-Wittem). Om diverse redenen heeft de vereniging de wens toe te groeien naar één (nieuwe) accommodatie. Door middel van een separate studie zijn de mogelijkheden onderzocht voor huisvesting van SV Geuldal op één locatie (Quick scan huisvesting SV Geuldal). In het onderzoek zijn 6 locaties onderzocht. Het advies van de quick scan wordt meegenomen in hoofdstuk 3 bij de voorstellen.

2.4 Sport en bewegen in de openbare ruimte

Valkenburg aan de Geul heeft buitengewone mogelijkheden voor sporten en bewegen in de openbare ruimte. De mogelijkheden om te fietsen in de gemeente en de regio zijn uniek en dat geldt ook voor wandelen. In 2019 is onze gemeente nog uitgeroepen tot wandelgemeente van Nederland. Wandelen staat op nummer 1 als dagactiviteit van de toerist in Zuid-Limburg. Daarnaast worden de Zuid-Limburgse natuurgebieden ook nog eens voor een groot deel door de eigen inwoners bezocht. Een goed netwerk is dus essentieel.

Zuid-Limburg was één van de laatste grote toeristische regio's in Nederland waar het 'Knopen Lopen' nog niet was geïmplementeerd. In 2019 is begonnen om het huidige '*gekleurde paaltjes-systeem*' te vervangen door '*Het Knopen Lopen-wandelnetwerk*'. Daarmee zijn alle wandelroutes van Zuid-Limburg met elkaar verbonden en aangesloten op routes in de rest van Limburg. Zuid-Limburg telt 357 wandelroutes waarvan 33 door of in de gemeente Valkenburg aan de Geul.

Afbeelding 2.3 Wandelroute Va9 - Valkenburg aan de Geul - Landelijk Valkenburg in Sibbe

Zuid-Limburg telt 49 fietsroutes (inclusief mountainbike), waarvan 14 in of door de gemeente Valkenburg aan de Geul. De Valkenburgse Wielclub (VWC) is ieder weekend in het fietsseizoen actief met toertochten in de regio, de Belgische Voerstreek en Hoge Venen, de Duitse Eifel en midden-Limburg. De VWC verleent ook ieder jaar medewerking aan de organisatie van de wielerklassieker van Nederland, de Amstel Gold Race.

2.5 Sportstimulering

Stimulering van sport en bewegen gebeurt op diverse manieren. Verenigingen zijn actief in werving en het organiseren van clinics en evenementen. Dat geldt ook voor sportscholen en fitnesscentra. Ondanks de vergrijzing en ontgroening zijn er kansen voor sportvereniging om nieuwe leden te werven. De problematiek van teruglopende ledenaantallen is geen specifiek Valkenburgs probleem, maar een landelijk probleem. Al treft dat onze gemeente door de (oudere) bevolkingsopbouw wel harder. Landelijk zijn veel initiatieven om leden te binden, nieuwe doelgroepen te werven en het sportaanbod te verbreden (innovatie) en daar kunnen we ook gebruik van maken. De tafeltennisvereniging Falco had bijvoorbeeld net voor COVID-19 een eigen vitaliteitsprogramma voor senioren gestart waar veel belangstelling voor was. Dit programma is ontwikkeld door de Nederlandse Tafeltennis Bond (NTTB).

Combinatiefunctionarissen

Via de Brede Regeling Combinatiefuncties (BRC) kunnen gemeenten combinatiefunctionarissen aanstellen, waarbij het Rijk 40% van de loonkosten (circa €50.000) subsidieert. Het aantal gesubsidieerde combinatiefuncties wordt landelijk bepaald op basis van inwoneraantal. In Nederland zijn ongeveer 5.800 personen werkzaam als combinatiefunctionaris (3400 fte). Gemeenten kunnen minder of meer formatie aanvragen (bandbreedte 60% tot 140%). Valkenburg aan de Geul heeft 80% van toegekende formatie aangevraagd; dat is 2 fte. Omliggende gemeenten zoals Eijsden-Margraten, Gulpen-Wittem en Voerendaal hebben meer formatie aangevraagd en toegewezen gekregen (120% tot 132%). De 2 fte in Valkenburg aan de Geul wordt ingevuld door 3 combinatiefunctionarissen. Hun werkerreinen zijn onderwijs, doelgroepen, verenigingsondersteuning en zorg en cultuur. 'Sport & Cultuur Valkenburg' is de verzamelnaam waaronder de combinatiefunctionarissen van de Gemeente Valkenburg aan de Geul hun sportieve en culturele activiteiten organiseren en aanbieden.

Voor het stimuleren van sport en bewegen zijn combinatiefunctionarissen belangrijk. Niet in de laatste plaats omdat zij zich ook richten op inwoners die niet direct zelf de weg naar verenigingen of een sportschool zoeken.

Combinatiefunctionarissen (in het land soms ook buurtsportcoaches genoemd) hebben in de gemeente en wijk de taak om meer mensen te laten sporten en bewegen in de buurt. Ze zijn actief in het verbinden van sport en bewegen met andere sectoren, wat moet leiden tot passend sport- en beweegaanbod voor alle doelgroepen in hun eigen buurt. Voorbeelden van projecten waar de afgelopen periode goede progressie is geboekt zijn het JOGG-project (Jongeren op Gezond Gewicht) en verbetering van de kwaliteit van het bewegingsonderwijs op de basisscholen.

Beweegmakelaar

Naast de 3 combinatiefunctionarissen heeft Valkenburg aan de Geul ook een beweegmakelaar. Een beweegmakelaar is een vrij nieuwe functie binnen gemeenten en is net als de combinatiefunctionarissen een waardevolle aanvulling op de infrastructuur voor sport en bewegen, middels het landelijke kennisnetwerk 'Welzijn op Recept'. De beweegmakelaar is er voor alle inwoners van Valkenburg aan de Geul die gezonder willen leven door meer te bewegen. Dit kan uit eigen initiatief zijn of op advies van de huisarts of therapeut.

Bewegen is gezond, dat geldt voor iedereen van jong tot oud. Door regelmatig en voldoende te bewegen krijg je meer energie, heb je minder kans om ziek te worden en ga je je fitter en vitaler voelen. Ook wanneer je een chronische aandoening of ziekte hebt, helpt bewegen je beter te voelen. De beweegmakelaar is er speciaal voor die inwoners die wel meer willen bewegen, maar niet weten hoe ze dat moeten aanpakken. De beweegmakelaar helpt bij het vinden van een beweegactiviteit die past bij de wensen en mogelijkheden van iemand.

Regionaal Sportakkoord Heuvelland in Beweging

In 2018 is op nationaal niveau het eerste Nationale Sportakkoord getekend: 'Sport verenigt Nederland'. Het Nationale Sportakkoord is een afspraak tussen verschillende partijen, waaronder de VNG en NOC*NSF. Het Nationale Sportakkoord wordt overal in het land vertaald naar lokale en regionale akkoorden, zodat ze in de lokale context uitgevoerd kunnen worden. De gemeenten Valkenburg aan de Geul, Eijsden-Margraten en Gulpen-Wittem hebben vorig jaar met een groot aantal partijen uit de regio, waaronder sportverenigingen, onderwijsinstellingen, welzijnspartners en commerciële sportaanbieders, het Regionaal Sportakkoord 'Heuvelland in Beweging' opgesteld.

In het Regionaal Sportakkoord Heuvelland in Beweging zijn voor Valkenburg aan de Geul vier ambities geformuleerd, te weten:

- Sportief en gezond opgroeien
- Meedoen door bewegen
- Sterk en vitaal verenigen
- Ruimte om te bewegen

De kracht van het Regionaal Sportakkoord is dat het partijen in de regio verenigt die aan dezelfde ambities willen werken. De rijksbijdrage voor de uitvoering is echter beperkt. Voor Valkenburg aan de Geul gaat het om een bedrag van twee keer € 10.000,-. Vanuit sportbonden en NOC*NSF zijn ook middelen beschikbaar, vaak in de vorm van cursussen en verenigingsondersteuning.

Op 8 februari 2021 is het Regionaal Sportakkoord door 86 organisaties ondertekend. In kerngroepen die de gemeentegrenzen overschrijden, zal komende jaren worden gewerkt aan de uitwerking van de vier ambities van het Regionaal Sportakkoord middels concrete acties.

Afbeelding 2.4 Logo Regionaal Sportakkoord Heuvelland in Beweging

Participatieregelingen

De gemeente heeft een declaratieregeling maatschappelijke participatie, als onderdeel van de bijzondere bijstand. De declaratieregeling maatschappelijke participatie biedt een financiële tegemoetkoming voor de kosten van (schoolgaande) kinderen, kosten van sport, cultuur en andere vormen van maatschappelijke participatie. In december 2020 heeft de gemeenteraad het minimabeleid verruimd naar 120%⁷ van het wettelijk sociaal minimum. De declaratieregeling is een open eind regeling. Dit betekent dat goedgekeurde aanvragen worden vergoed (er is geen budgettair plafond). De gemeente vindt het belangrijk dat iedereen kan meedoen en stimuleert het gebruik van deze participatieregeling.

Naast de declaratieregeling werkt de gemeente samen met het Jeugdfonds Sport Limburg & Jeugdfonds Cultuur Limburg. Het Jeugdfonds Sport Limburg vergoedt de sportcontributie en het lesgeld of sportmateriaal voor kinderen die opgroeien in een gezin waar niet genoeg geld is om mee te kunnen doen aan sportactiviteiten. De aanvraag kan worden ingediend onder meer via de Stichting Leergeld Heuvelland. Het Jeugdfonds Sport Limburg ontvangt onder andere subsidie van de Provincie Limburg, uit fondsenwerving en uit bijdragen van de gemeente Valkenburg aan de Geul.

Tabel 2.7 Aanvragen Jeugdfonds Sport Limburg

	aanvragen	uitgekeerd 2019
voetbal	17	€ 3.033
binnensport	2	€ 450
zwemles	23	€ 5.121
	42	€ 8.604
	aanvragen	uitgekeerd 2020 t/m okt
voetbal	15	€ 2.098
binnensport	2	€ 346
zwemles	12	€ 4.600
	29	€ 7.044

Op jaarbasis ontvangt het Jeugdfonds Sport Limburg circa 40 aanvragen vanuit Valkenburg aan de Geul. In 2019 werd € 8.600,- uitgekeerd. Het grootste deel (85%) daarvan is bestemd voor contributie en circa 15% voor sportattributen.

2.6 Toekomstige behoefte

De toekomstige behoefte aan accommodaties voor sport en bewegen is afhankelijk van twee ontwikkelingen:

- De bevolkingsontwikkeling
- Veranderingen in de sportparticipatie en de wijze waarop we sporten.

⁷ Binnenkort wordt besloten of de norm voor kindregelingen kan worden verhoogd naar 130%.

Bevolkingsontwikkeling

Het Etil heeft in 2020 de bevolkingsprognose van Limburg en de gemeentelijke prognoses geactualiseerd. Voor Valkenburg aan de Geul zal het aantal inwoners de komende 15 jaar afnemen met circa 1.000 inwoners (van 16.700 naar 15.600). Het aantal jongeren in de leeftijd van 10-24 jaar neemt met circa 500 af. Het aantal inwoners van 45-64 jaar neemt het sterkst af (-1.600). En het aantal inwoners van 65+ stijgt van ongeveer 5.000 naar 6.200 inwoners.

Tabel 2.8 Bevolkingsprognose gemeente Valkenburg aan de Geul, Etil, 2020.

	1995	2010	2020	2025	2030	2035	2040	2050
0-9	1.866	1.420	1.140	1.142	1.201	1.218	1.110	871
10-24	3.010	2.569	2.238	2.016	1.778	1.723	1.750	1.671
25-44	5.499	3.712	3.117	3.171	3.191	2.943	2.626	2.118
45-64	4.871	5.543	5.141	4.652	3.979	3.516	3.340	3.254
65+	2.910	3.995	5.022	5.490	5.944	6.185	6.142	5.500
	18.156	17.239	16.659	16.471	16.093	15.584	14.969	13.413

Per leeftijdscategorie is bekend hoeveel procent lid is van een sportvereniging. Puur op basis van verandering van de bevolking verwachten we 6% minder verenigingsleden in 2035. Maar loop van de bevolking is niet de enige factor die de toekomstige behoefte bepaalt.

Veranderingen in de sportparticipatie en de wijze waarop we sporten

De sportparticipatie in Nederland is redelijk stabiel. Echter de manier waarop we sporten, vertoont steeds meer diversiteit en flexibiliteit. Dat is ingegeven doordat de sportconsument van nu en morgen een totale andere behoefte heeft dan pakweg 30-40 jaar terug. In de jaren zeventig/tachtig werd men automatisch lid van een vereniging en deed men veel vrijwilligerswerk. Doordeweeks waren één of twee vaste trainingsmomenten en in het weekend waren de wedstrijden. Die situatie is veranderd. De grootste groei vindt plaats bij de ongebonden sport (skeeleren, hardlopen, wandelen/nordic walking et cetera.) en commercieel beoefende sport (fitnesscentra). Het aantal georganiseerde sporters (alle sporten samen) daalt licht en de verwachting is dat die daling zal doorzetten. De vereniging verliest daarmee dus marktaandeel. Deze ontwikkeling heeft verschillende oorzaken. We noemen belangrijke factoren:

- Nederland vergrijsst. Ook in de gemeente Valkenburg aan de Geul stijgt het aantal ouderen de komende jaren sterk en wordt het aantal jongeren kleiner. Het is vooral de jeugd die sport via een sportvereniging. Naarmate de leeftijd stijgt neemt dat aandeel af.
- Consumptieve bestedingen (o.a. mobiele telefoon en kleding) hebben aan belang gewonnen en jongeren moeten die vaak zelf bekostigen. Een bijbaan in het weekend of de avond is dan nodig. Tijd die voorheen onder meer voor sport bestemd was wordt hiervoor vrijgemaakt.
- Mensen hebben steeds meer behoefte aan vormen van vrijetijdsbesteding die flexibel en inpasbaar zijn met hun eigen dagindeling (24 uren economie).
- Mensen binden zich niet meer vanzelfsprekend aan collectieve waarden of het verenigingsleven. Naar verwachting gaat dit proces nog voort. Vrijwilligerswerk staat al jaren onder druk. Veel verenigingen hebben moeite om vrijwilligers te vinden voor functies die veel tijd vragen.

- Een deel van de consumenten ziet sport meer als een middel voor een gezond en/of mooi lichaam en wil daar rechtstreeks aan werken in een sportschool of fitness. Een kleine groep voelt zich meer aangetrokken tot sporten die grensverleggend zijn (extreme sporten).

Op basis van de bevolkingsontwikkeling is een afname van verenigingssporters te verwachten van 6%. Maar de trends in sport en bewegen zijn niet gunstig voor de verenigingssport. Een afname van minimaal 10% tot 15% van de verenigingssporters voor de komende 15 jaar (2021-2035) achten we goed mogelijk. Het aantal leden bij de sportverenigingen is jaarlijks te volgen, zodat deze verwachting ook eventueel kan worden bijgesteld.

2.7 Gebiedsvisies

Gebiedsvisie Berg

De gemeente Valkenburg aan de Geul is bezig met het opstellen van een ontwikkelvisie voor de kern Berg. Afgelopen maanden is informatie opgehaald en zijn verschillende scenario's gepresenteerd aan de omgeving. In het voortraject is er vanuit de voorliggende nieuwe beleidsnota 'Valkenburg aan de Geul Beweegt!' mede input gegeven voor de scenario's, naast vele andere bronnen. Met vaststelling van deze beleidsnota worden ook de sectorale kaders meegegeven voor de te maken keuzes binnen de integrale afweging vanuit de gebiedsvisie.

Valkenburg Ontwikkelt Oost

Ook voor oostzijde van het centrum van Valkenburg is een gebiedsvisie in voorbereiding. Vanuit deze visie 'Valkenburg Ontwikkelt Oost' is het versterken van de groenstructuur langs de Geul een belangrijke ontwikkelrichting. Het is wenselijk om het Geuldal / Kastelenpark te verbinden met het centrum.

Gebiedsvisie Valkenburg West

Tevens is de gemeente voor de westzijde van Valkenburg gestart met de ontwikkeling van een gebiedsvisie. De raakvlakken met onderhavige beleidsnota zitten met name rondom het Polfermolencomplex. De wijze van invulling van vrijkomende ruimte ter plaatse van het huidige complex bepaalt mogelijke opbrengstwaarden.

2.8 Subsidies

De gemeente verstrekt jaarlijks circa € 80.000 aan subsidies aan sportverenigingen. Dit gebeurt veelal met een basisbedrag per organisaties en een extra bedrag per lid. Die werkwijze was vroeger gebruikelijk, maar steeds meer gemeenten veranderen hun subsidiebeleid. De verandering houdt in dat gemeenten met subsidies meer willen sturen op het bereiken van beleidsdoelen in plaats van een bedrag toekennen op basis van leden of het gegeven dat een organisatie bestaat. Er zijn in onze regio ook goede voorbeelden van aanpassing van subsidiestelsels. En dat hoeft geenszins een bezuiniging in te houden.

2.9 Gemeentelijke uitgaven

De uitgaven aan sport waren in 2020 begroot op € 2,2 miljoen inclusief de financiering van de combinatiefunctionarissen. Op 16.367 inwoners (per 1-1-2020, CBS Statline) is dat € 136,- per inwoner.

Op 14 december 2020 heeft de gemeenteraad besloten om het huidige fysieke gebouw De Polfermolen te handhaven tot en met de zomervakantie 2021 en nog geen sloop of verduurzamingsmaatregelen uit te voeren. Het zwembad en de fitnessfunctie zijn buiten bedrijf gesteld per 1 januari 2021.

Voor het nieuwe sportbeleid is het relevant te weten met welke budgetten we rekening kunnen houden bij De Polfermolen voor de sporthalfunctie, inclusief theaterzaal en gebruikerexploitatie van De Bosdries. Dat is circa € 600.000,-.

Met de 'oude' Polfermolen waren de netto uitgaven van de gemeente aan sport erg hoog, namelijk € 136,- per inwoner. Gemeenten in Nederland tussen de 10.000 en 20.000 inwoners besteden gemiddeld € 51,- inwoner aan het beleidsveld sport. Onder alle gemeenten in Limburg is het gemiddelde € 70,- per inwoners en Eijsden-Margraten en Gulpen Wittem zitten op gemiddeld € 71,- per inwoner.⁸

Rekening houdend met een afgeslankte Polfermolen, waarbij we de kosten op € 600.000,- aanhouden, dan zijn de totale netto uitgaven aan sport € 1,4 miljoen en dat is € 85,- per inwoners. In beide situaties is dat inclusief theaterzaal (geen sport), maar ook in de afgeslankte vorm zijn de uitgaven per inwoner hoger dan gemiddeld.

Tabel 2.9 Uitgaven gemeente aan sport

Sportbegroting 2020	Begroting 2020	exclusief zwembad/fitness
Subsidies sportverenigingen	€ 80.668	€ 80.668
Sportterreinen	€ 395.666	€ 395.666
Sporthal De Bosdries eigenaarsexploitatie	€ 245.533	€ 245.533
De Polfermolen gehele complex (zwembad, sporthal, theaterzaal en gebruikerexploitatie Bosdries)	€ 1.423.407	
De Polfermolen ex zwembad/fitness		€ 600.000
Combinatiefunctionarissen	€ 75.000	€ 75.000
Totaal	€ 2.220.274	€ 1.396.867
Inwoners 1-1-2020	16367	16367
Per inwoner	€ 136	€ 85

De kunstgrasvelden die in 2015 zijn aangelegd bij VV Berg'28 en VV Walram zijn gefinancierd uit de algemene reserve. Dat betekent dat bij de vervanging van de toplaag in 2025-2026 de gemeente rekening moet houden met een investering van circa 2 x € 275.000,- exclusief btw.

⁸ Begrotingsanalyse 2020, ministerie van BZK/IFLO.

2.10 SWOT-analyse

Op basis van de voorgaande hoofdstukken is een samenvatting te maken van sterke en zwakke kanten en kansen en bedreigingen. Bij zwak, punt 4 is aangegeven: ‘te weinig slagkracht in relatie tot ambities/wensen’. Die opmerking komt voort naar aanleiding van de vorige sportnota. Terugkijkend moeten we constateren dat de verhouding tussen beschikbare middelen en doelen niet altijd evenwichtig was. En ook nu zijn er weer veel wensen. Daarnaast hebben we te maken met de financiële kaders die in de begroting 2021 zijn vastgesteld: “Nieuw beleid kan alleen worden gefinancierd door besparingen op bestaand beleid of door incidentele onttrekkingen uit de gemeentelijke reservepositie”.

Alles overziend heeft de gemeente een aantal keuzes te maken ten aanzien van de sportaccommodaties (binnen- en buitensport). Op het moment dat we alleen aandacht hebben voor nieuwbouw-wensen, dan gaan we voorbij aan het feit dat de behoefte van inwoners verandert. Dat we over 15 jaar minder verenigingssporters hebben in plaats van meer. Dat de bevolking vergrijst en dat ook de wijze waarop we willen sporten en bewegen verandert. Wil de verenigingssport op de langere termijn toekomst hebben, dan moeten sportverenigingen hun aanbod verbreden. Meer samenwerken met andere partijen en meer oog hebben voor inwoners die nog onvoldoende meedoen. Die verandering is een uitdaging voor verenigingen én de gemeente. Daarnaast is voor de gemeente regionale samenwerking belangrijk. De gigantische stijging van de zorgkosten in Nederland vraagt veel meer aandacht voor een gezondere leefstijl. Als gemeente willen we meer doen op dat vlak. Vooral voor inwoners die hulp nodig hebben op het gebied van eenzaamheid, weerbaarheid, gezondheid en meedoen in de samenleving.

Tabel 2.10

extern	<p>Kans</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Lokale en regionale samenwerking/good practices landelijk, het Regionaal Sportakkoord en Preventieakkoord als vliegwiel. 2. Uitbreiding combinatiefunctionarissen. 3. Diverse gebiedsontwikkelingen binnen de gemeente. 4. Recreatief sport/beweegaanbod voor senioren (ook bij verenigingen) 	<p>Bedreiging</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Terugloop verenigingssport en vitaliteit verenigingen. 2. Vergrijzing. 3. Investeren in stenen in plaats van activiteiten/mensen.
intern	<p>Sterk</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Openbare ruimte/omgeving is uniek voor fietsen/wandelen. 2. Progressie in kwaliteit van bewegingsonderwijs op scholen. 3. JOGG-project. 4. Beweegmakelaar. 5. Hoge subsidies. 	<p>Zwak</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Input gerelateerd subsidiestelsel. 2. Sporthallen behoeven renovatie of nieuwbouw (en keuze omvang en locatie). 3. Bezetting sporthallen. 4. Te weinig slagkracht in relatie tot ambities/wensen. 5. Vitaliteit verenigingen. 6. Ouderdom verenigingsopstallen.

3.1 Missie

Voorstel 1

Gemeente Valkenburg aan de Geul ondersteunt een gezonde leefstijl, met een passend voorzieningenniveau, met een beweegvriendelijke inrichting van de gemeente en met vitale 'open' verenigingen, die maatschappelijk actief zijn.

De missie werken we uit in de volgende 5 onderwerpen:

- Toekomst sporthallen
- Huisvesting SV Geuldal
- Toekomst voetbalaccommodaties
- Verenigingsaccommodaties buitensport
- Stimuleren sport en bewegen en vitaliseren sportverenigingen

3.2 Toekomst sporthallen

De gemeente heeft nu 2 sporthallen en het is de vraag of dat naar de toekomst toe ook wenselijk is. We geven daarbij de volgende overwegingen.

1. In hoofdstuk 2 Analyse is aangegeven dat de bezetting van de twee sporthallen na het vertrek van Stella Maris College laag is. In de avonduren in de winter heeft De Polfermolen een redelijk goede bezetting, maar in totaliteit is de bezetting laag. De Bosdries heeft in de avonduren minder gebruik en in totaliteit is de bezetting ook laag.
2. Het is een gegeven dat sportverenigingen veel belang hebben bij een sporthal.
3. Het huidige avondgebruik in de winter in De Polfermolen en De Bosdries kan niet zonder problemen worden ondergebracht in een sporthal en sportzaal. De helft van de avonduren in De Bosdries benut 1/3 of 2/3 van de hal en die uren kunnen zonder problemen naar een sportzaal. Maar de andere helft van de uren in De Bosdries zijn uren dat de hele hal wordt gebruikt en die uren kunnen maar beperkt naar De Polfermolen, omdat de avonduren daar nu redelijk goed bezet zijn.
4. De Polfermolen wordt ook in de avond gebruikt door verenigingen met leden van buiten de gemeente.
5. De gemeente is voor verschillende kernen bezig met het ontwikkelen van gebiedsvisies. Deze gebiedsvisies bevinden zich in verschillende stadia van ontwikkeling en kunnen richting de toekomst tot heroverweging leiden van het bestaande beleid.

Een logische keuze zou zijn om voor de toekomst uit te gaan van 1 sporthal en 1 sportzaal in plaats van continuering van 2 sporthallen. De bezetting in beide sporthallen is laag en de verwachting is dat de georganiseerde sportdeelname verder zal afnemen. Het is ook logisch om de sporthal in de grootste kern te behouden. Valkenburg en Broekhem hebben afgerond 7.600 inwoners en Berg en Terblijt 4.300 inwoners.

De exploitatiekosten van nieuwbouw van een sportzaal in Berg en renovatie van De Polfermolen wijkt nauwelijks af van een variant waarbij we De Polfermolen én De Bosdries renoveren.

Voor de verenigingen heeft behoud van de twee sporthallen een sterke voorkeur en omdat renovatie qua kosten relatief voordelig uitpakt, is het voorstel vanuit het sport- en beweegbeleid, om beide sporthallen te renoveren. Vanzelfsprekend zullen we de renovatie zoveel mogelijk plannen in de periode juni-augustus (wanneer er zeer weinig gebruik is in de sporthallen). Het is niet uitgesloten dat tijdelijk het gebruikrooster moet worden aangepast.

Mocht vanuit de gebiedsvisies en een integrale afweging, verplaatsing van een sporthal wenselijk zijn, dan is renovatie niet van toepassing en is sprake van nieuwbouw. De investeringskosten van nieuwbouw van een sporthal zijn substantieel hoger dan de investeringskosten van een nieuwe sportzaal. Het (gunstige) kostenargument dat voor renovatie van beide sporthallen geldt, gaat niet op voor nieuwbouw. En dus is bij nieuwbouw het ook reëel om de keuze sporthal of sportzaal op dat moment te heroverwegen

Voorstel 2

We gaan sporthal De Polfermolen en sporthal De Bosdries renoveren, mits er geen heroverweging plaatsvindt vanuit de verschillende ontwikkelingen rondom de gebiedsvisies.

3.3 Huisvesting SV Geuldal

In de quick scan huisvesting SV Geuldal (separate bijlage 4) is gekeken naar verschillende locaties voor huisvesting van SV Geuldal. In het onderzoek is gebleken dat realisatie van een nieuw sportpark hoge kosten met zich meebrengt met reële risico's op extra kosten door het benodigde grondverzet en civieltechnische maatregelen. De eventuele opbrengst van woningbouw op de vrijkomende locatie in Schin op Geul is circa 1 miljoen en dekt de kosten bij lange na niet. Ook is vanuit ruimtelijke ordening de aanleg van een nieuw sportpark in het landelijke gebied nabij Schoonbron niet onomstreden. In de quick scan wordt het advies gedaan om één van de twee bestaande sportparken, waar SV Geuldal nu speelt, aan te passen zodat de volledige vereniging op één locatie kan spelen. Of de vereniging op één van de bestaande locaties wilt spelen, zal door de vereniging moeten worden aangegeven alvorens een van de accommodaties wordt aangepast. In de loop van 2021 zal hierover meer duidelijk zijn.

Voorstel 3

Voor huisvesting van SV Geuldal op één locatie zal de gemeente Valkenburg aan de Geul samen met Gulpen-Wittem één van de bestaande locaties aanpassen, indien SV Geuldal daar mee instemt.

3.4 Toekomst voetbalaccommodaties

VV Walram, VV Berg'28 en SV Geuldal zijn in omvang (spelende teams) ongeveer even groot. Over 15 jaar zullen deze verenigingen nog bestaan, maar wel met een kleinere (en kwetsbare) jeugdafdeling. Het is de moeite waard te verkennen of het samengaan van verenigingen voordelen oplevert richting de toekomst. Dan ontstaat een beduidend grotere vereniging (meer robuust met meer mogelijkheden). Dat proces moet wel vanuit de verenigingen plaatsvinden. De vereniging SV Sibbe en VV Iason zijn veel kleiner, maar onderling zeer verschillend. Voor de gemeente zijn de gemeentelijke uitgaven aan een accommodatie verantwoord als die uitgaven een maatschappelijke opbrengst vertegenwoordigen. SV Sibbe heeft relatief veel vrijwilligers en veel samenwerking met andere organisaties uit Sibbe. VV Iason heeft weinig vrijwilligers. Kleinere voetbalverenigingen hebben bestaansrecht als een vereniging vitaal is en een maatschappelijke meerwaarde heeft voor een dorp.

Voorstel 4

De gemeente heeft een regierol wat betreft het in stand houden of investeren in accommodaties. Voor de gemeente is leidend dat gemeentelijke uitgaven in verhouding staan tot een maatschappelijke waarde (voor de samenleving). Een vereniging dient vitaal te zijn en een maatschappelijke meerwaarde voor een dorp te hebben. Als dat in het geding is, zal de gemeente in overleg gaan met een vereniging om te bekijken of die vitaliteit en meerwaarde realiseerbaar zijn en op welke wijze.

Voorstel 5

De gemeente zal geen fusies van verenigingen van hogerhand opleggen, omdat verenigingen hier zelf over moeten beslissen.

In de vorige beleidsnota is de verwachting uitgesproken dat de gemeente binnen afzienbare tijd zal teruggaan naar twee wellicht drie toekomstbestendige sportcomplexen. De verwachting was dat twee grote multifunctionele voetbalaccommodaties, dus ook inzetbaar voor andere beweegvormen, en één complex waar verschillende sporten beoefend kunnen worden (onder andere tennis, voetbal en ruitersport).

Deze verwachting is niet uitgekomen en de mening over multifunctionele accommodaties is genuanceerder. De verschillende eisen die sportbonden aan een sportvloer/ondergrond stellen, maakt dat maar heel weinig buitensporten dezelfde sportvloer delen. Dat geldt voor zandkunstgrasvelden voor korfbal en hockey. Het bundelen of concentreren van sporten kan, maar dat maakt een sportpark nog niet multifunctioneel. Multifunctioneel zien we in deze nota vooral door beter gebruik te maken van bestaande voorzieningen. Er zijn meerdere gemeenschapshuizen en we willen het gebruik en de exploitatie daarvan niet verslechteren door nieuwe accommodaties te bouwen. Als het gaat om voorzieningen voor jeugd, dan past openbaar gebruik van kunstgrasvelden (overdag) wel in het streven naar meer multifunctioneel gebruik. Mocht dat negatieve effecten tot gevolg hebben, dan overleggen we met de vereniging. Het beëindigen van publiek gebruik is in die situatie een mogelijkheid, maar wel nadat we alle mogelijkheden hebben verkend.

Voorstel 6

Onder multifunctioneel gebruik van accommodaties verstaan wij het beter benutten van bestaande voorzieningen. Zo stellen we kunstgrasvelden open voor medegebruik

3.5 Verenigingsaccommodaties buitensport

VV Walram, VV Berg'28 en Tennis Padel Geuldal hebben recentelijk verzoeken ingediend bij de gemeente om de accommodaties (opstal) te moderniseren met hoge investeringsbedragen. De opstallen zijn tot dusverre de verantwoordelijkheid van de verenigingen (huidige beleid). De gemeente zal niet meegaan in de verzoeken van de verenigingen voor financiering van de (ver)nieuwbouwplannen.

Als de gemeente het verzoek van de verenigingen honoreert dan moet ze dat ook toepassen op andere verenigingen en dat vergt vele miljoenen.

Daarnaast zijn de huidige gemeentelijke kosten voor de sportterreinen sterk gesubsidieerd. De totale lasten zijn ruim € 4 ton en de huurbaten bijna € 21.000,-. Dat is een dekking van 5%.

lasten sportterreinen	€ 405.201
huren	-€ 20.941
huur ten opzichte van lasten	5%

Het signaal dat de vereniging hebben afgegeven wil de gemeente niet negeren, maar de verantwoordelijkheid willen we wel bij de vereniging houden. We zien een mogelijkheid waarbij de gemeente een bijdrage kan verstrekken voor renovatie, waarbij de *hoofdverantwoordelijkheid bij de vereniging blijft*, maar de gemeente wel een bijdrage wil doen.

Een gedachte is dat de gemeente een zogenaamde bijdrageregeling invoert. Diverse gemeenten hebben een bijdrageregeling voor investeren in verenigingsaccommodaties (bijvoorbeeld kleedkamers). De gemeente Hellevoetsluis heeft een zogenaamde één derde regeling:

- Een derde deel van de totale (ver)bouwkosten ontvangt de vereniging als bijdrage van de gemeente, tot een maximum subsidiebedrag.
- Een derde deel van het totaalbedrag brengt de vereniging zelf in.
- Een derde van de kosten leent de vereniging renteloos of tegen lage rente via de gemeente.

De verdeling (1/3) zoals in Hellevoetsluis is een voorbeeld. De invulling voor de gemeente Valkenburg aan de Geul volgt bij de uitwerking.

Voorstel 7

De gemeente zal in 2021/2022 met een voorstel komen (inclusief voorwaarden en financiële paragraaf) om een bijdrage te verstrekken aan buitensportverenigingen voor verbetering van hun accommodatie via een bijdrageregeling.

3.6 Sportstimulering en vitalisering verenigingen

Het gemeentelijk sportbeleid in Nederland was voor het jaar 2000 accommodatiebeleid. Sinds 2000 is met name onder invloed van rijksbeleid (én rijksmiddelen) een kentering gekomen, waarbij gemeenten meer en meer aandacht krijgen voor het stimuleren van sport en bewegen en dan in het bijzonder inwoners die niet op eigen kracht kunnen sporten en bewegen.

Combinatiefunctionarissen

Buurtsportcoaches en combinatiefunctionarissen hebben voor gemeenten een ontzettend belangrijke rol bij het stimuleren van sport en bewegen. Ze zijn actief bij het ontwikkelen en aanbieden van sportaanbod, bij werving en promotie, bij innovatie en ze stimuleren samenwerkingsverbanden met andere partijen. Het zijn activiteiten die de gemeente vanuit het gemeentehuis niet kunnen – je moet tussen de mensen staan.

Het Rijk subsidieert 40% van de kosten van de buurtsportcoaches van gemeenten. In Valkenburg aan de Geul zijn 2 fte combinatiefunctionarissen actief en daarmee benut de gemeente niet de volledige mogelijkheden die het Rijk biedt. Een gemiste kans, aangezien we als gemeente meer aandacht willen besteden aan:

- het stimuleren van inwoners die niet zelf in beweging komen, maar dit wel willen
- meer doen aan beweging voor senioren en bestrijden vereenzaming
- meer ondersteuning (vitalisering) van verenigingen.

De gemeente wil graag de formatie uitbreiden met een 0,5 tot 1 fte, zodat er meer mogelijkheden zijn voor het stimuleren van meer beweging voor ouderen (MBvO) en sporten met een beperking en vitalisering van verenigingen. Tevens wil de gemeente een samenwerking aangaan met een geschikte partner om de combinatiefunctionarissen beter te ondersteunen op verschillende vlakken zoals bewegingsonderwijs, verenigingsondersteuning en gezondheid. Onderlinge afstemming tussen de combinatiefunctionarissen en de beweegmakelaar zal daarnaast van belang zijn.

Voorstel 8

We gaan de formatie combinatiefunctionarissen uitbreiden met een 0,5 tot 1 fte, zodat er meer mogelijkheden zijn voor het stimuleren van meer beweging voor ouderen en sporten met een beperking en vitalisering van verenigingen.

Een recent voorbeeld van het werk van de combinatiefunctionarissen is het initiatief 'Op pad met een maatje – Wandelen met Amber' dat in samenwerking met de Vrijwilligerscentrale Valkenburg aan de Geul is ontwikkeld. Via het project wordt een wandelmaatje gekoppeld aan de deelnemer en wordt afgestemd hoe ver en op welk tempo er wordt gewandeld. Dit initiatief heeft voor veel respons gezorgd in het kader van 1 tegen eenzaamheid en stimuleren van beweging.

Sportstimulering en vitalisering van verenigingen

Naast de uitbreiding van de capaciteit van combinatiefunctionarissen hebben we nog een aantal praktische voorstellen om sport en bewegen te stimuleren. Deze praktische voorstellen zijn gericht op het vitaliseren van de verenigingen, om sport en bewegen te verbinden aan onze uitdagingen in het brede sociale domein en om de openbare ruimte beweegvriendelijker te maken. De gemeente zal over de voortgang jaarlijks rapporteren aan de gemeenteraad. Hieronder lichten we het belang van deze onderwerpen kort toe.

Vitalisering sportverenigingen

De verenigingen in onze gemeente zijn relatief kleinere verenigingen, verbonden aan een kern. De drie grootste knelpunten zijn de ledenontwikkeling, accommodatie-knelpunten en vrijwilligers(tekort). In een situatie van toenemende vergrijzing en ontgroening zullen die problemen eerder groter worden dan gelijk blijven. De verenigingssport is voor de gemeente belangrijk. Belangrijk omdat:

- de verenigingen zorgen voor een sportaanbod;
- omdat het verenigingsleven gepaard gaat met vrijwilligersinzet;
- voor het delen van lief en leed;
- voor samenwerking met andere organisaties.

De situatie in Valkenburg aan de Geul is niet uniek in Nederland. Heel veel verenigingen kampen met vrijwilligerstekorten, met zorgen over de ledenontwikkeling en accommodatieknelpunten. De gemeente wil helpen succesvolle ervaringen in onze gemeente toe te passen. Sportbonden hebben ondersteuningstrajecten en dat geldt ook voor provinciale ondersteuningsorganisaties.

- Bij verenigingsondersteuningstrajecten willen we samenwerken met buurgemeenten. Via het Nationaal Sportakkoord zijn vanuit NOC*NSF extra mogelijkheden beschikbaar voor ondersteuning van de lokale verenigingssport en om kennis te delen, te inspireren en samenwerking te stimuleren willen we twee keer per jaar een sportcafé organiseren (bij voorkeur in regionaal verband).

Sport en sociaal domein

We willen in de uitvoering meer inzetten op projecten waarbij samenwerking is tussen sport en het sociaal domein. Landelijk zijn daar al vele goede voorbeelden van.

Voorbeelden interventies sport en sociaal domein.⁹

YETS (Youth Empowerment Through Sports) is een preventieve gedragsinterventie die sport inzet als middel om kwetsbare jongeren te empoweren en maatschappelijke uitval te voorkomen.

Samen Sportief in Beweging (SSiB) is een gecombineerde leefstijl interventie (GLI) gericht op mensen met een gewichtsgelateerd gezondheidsrisico ter bestrijding van overgewicht en obesitas waarbij de deelnemers gedurende twee jaar begeleid worden door een leefstijlcoach.

De Sportkanjerclub is voor kinderen die sociaal onhandig, verlegen, afhankelijk of (verbaal) agressief zijn. Vaak gaat deze onhandigheid samen met motorische achterstand. Voor deze sociaal verlegen kinderen is het niet altijd mogelijk om succesvol lid te zijn of te blijven van een sportvereniging.

Stapjefitter is een 18 weken durende interventie dat inspeelt op het verbeteren van de leefstijl, het zelfvertrouwen, de zelfwaardering en het uitbreiden van het sociale netwerk en mogelijk verbeteren van de Nederlandse taal. De doelgroep betreft re-integratie cliënten uit de participatieladder treden 1-2 met een ongezonde leefstijl – veelal met achterstand in kennis van de Nederlandse taal.

In Balans is een groepsinterventie gericht op het voorkomen van valongevallen bij ouderen door middel van bewustwording van risicofactoren en verbetering van balans, mobiliteit en toename van zelfvertrouwen, afname valangst en ontspanning.

⁹ Kenniscentrum Sport & Bewegen

- We willen projecten uitvoeren (met bewezen resultaten) waar sport en bewegen bijdraagt in participatie en/of het tegengaan van eenzaamheid, het vergroten van weerbaarheid, zelfvertrouwen en gezondheid. Voor een deel kunnen we middelen gebruiken uit het innovatiebudget sociaal domein en voor een deel door ruimte te maken in de sportbegroting. De provincie Limburg heeft een stimuleringsregeling voor sport en bewegen in het primair onderwijs en kwetsbare senioren. Vanuit het Regionaal Sportakkoord gaan we bekijken of we gezamenlijk hiervan gebruik kunnen maken.
- Eventuele financiële drempels voor sport en bewegen willen we zoveel mogelijk beperken. We gaan als gemeente onze maatschappelijke participatieregelingen nog beter onder de aandacht brengen en we vragen de sportverenigingen dat ook te doen (het gebruik onder binnensport is beperkt).

Beweegvriendelijke openbare ruimte

Sport en bewegen gebeurt niet alleen op sportparken en in sporthallen, de buitenruimte is zeker zo belangrijk. Bij de (her)inrichting van de buitenruimte is een beweegvriendelijke inrichting een belangrijk aandachtspunt en bij de ontwikkelingen rondom de gebiedsvisies worden inwoners en andere belanghebbenden betrokken. Vorig jaar is op initiatief van de combinatiefunctionarissen de Beweegroute Geulpark in onze gemeente gerealiseerd. De 'Beweegroute' is een rondje van 1,8 km rondom de visvijver van het Geulpark, waarbij 10 verschillende natuurlijke toestellen zijn geplaatst die uitnodigen tot bewegen.

- We gaan de 'Beweegroute' beter onder de aandacht brengen bij onze inwoners, aangezien de toestellen door iedereen op diverse manieren te gebruiken zijn.

Afbeelding 3.1 Beweegroute Geulpark

Topsport

De focus van het sport- en beweegbeleid is breedtesport: van recreatieve sportbeoefening tot prestatief. Met de nabijheid van Maastricht en Sittard zijn op relatief korte afstand twee gemeenten die wel specifiek topsport accommoderen. Uit onderzoek blijkt dat topsportprestaties niet structureel leiden tot meer breedtesport.¹⁰ Topsport heeft wel een duidelijke meerwaarde in stadspromotie. De gemeente heeft een traditie wat betreft diverse topsportevenementen. Keuzes ten aanzien van topsportevenementen vinden plaats vanuit het economisch-toeristisch beleid.

¹⁰ Zie o.a. Yannic Audenaerde, Invloed van topsport op sportbeoefening, 2015.

4.1 Financiële paragraaf

Taakstelling De Polfermolen

Voor de toekomstige exploitatie van De Polfermolen geldt een taakstelling van € 1,2 miljoen. De kosten voor De Polfermolen waren in het verleden € 1,8 miljoen per jaar. Zodoende wordt richting de toekomst gewerkt met een budget van € 600.000,-. Deze € 600.000,- is exclusief De Bosdries (heeft een aparte kostenplaats in de sportbegroting). Het budget voor De Polfermolen geldt voor de sporthal én theaterzaal. Voor de sporthal is een budget van € 471.167,- beschikbaar en € 128.883,- voor de theaterzaal. Uit berekeningen van Hospitality Group is gebleken dat exploitatie van de theaterzaal binnen dat budget mogelijk is. Renovatie van de theaterzaal is een optie. Hierover vindt separaat besluitvorming plaats.

Bestaande kapitaallasten Polfermolen

De afschrijvingskosten van De Polfermolen komen met ingang van 1 januari 2021 volledig te vervallen. Voor zover er nog sprake is van een resterende boekwaarde en daarmee van resterende afschrijvingslasten kunnen deze worden gedekt uit de voorziening Polfermolen.

Nieuwe exploitatie sporthallen

De insteek is om de exploitatie van beide sporthallen zo slim mogelijk (efficiënt) in te richten. Dat betekent wel dat zo snel mogelijk kritisch gekeken moet worden naar bestaande contracten en lasten bij de BV Polfermolen.

Tabel 4.1 Nieuwe exploitatie sporthallen na renovatie

ex btw	De Polfermolen	De Bosdries	Totaal
investering	€ 2.800.000	€ 1.110.000	€ 3.910.000
bestaande kapitaallasten	pm	€ 0	
kapitaallasten renovatie 2021	€ 147.350	€ 58.400	€ 205.750
waarvan rente	€ 7.350	€ 2.900	€ 10.250
waarvan aflossing	€ 140.000	€ 55.500	€ 195.500
personeelskosten	€ 32.000	€ 32.000	€ 64.000
energie	€ 30.000	€ 30.000	€ 60.000
belasting/heffingen	€ 10.000	€ 10.000	€ 20.000
schoonmaak	€ 25.000	€ 25.000	€ 50.000
onderhoud	€ 85.000	€ 75.000	€ 160.000
divers	€ 25.000	€ 15.000	€ 40.000
totaal lasten	€ 354.350	€ 245.400	€ 599.750
huurbaten	-€ 38.000	-€ 38.000	-€ 76.000
huur kantine	-€ 3.500	-€ 3.500	-€ 7.000
exploitatietekort	€ 312.850	€ 203.900	€ 516.750

De exploitaties voor beide sporthallen is begroot op € 516.750,-. Dat is relatief laag voor twee sporthallen en dat komt vooral omdat we niet te maken hebben met bestaande kapitaallasten, maar alleen nieuwe kapitaallasten tegen een zeer lage rente.

De uiteindelijke kosten voor herhuisvesting van SV Geuldal zijn nu nog niet bekend. Het is afhankelijk wat SV Geuldal wenst (Schin op Geul, Wijlre of huidige situatie continueren), afhankelijk van opbrengsten van eventuele herontwikkeling en van een verdeling van de kosten tussen beide gemeenten. Financiering vindt plaats buiten de sportbegroting.

Toekomstige sportbegroting

Tabel 4.2 Overzicht sportbegroting 2021 en verder

	begroting	wordt	verschil
binnensportaccommodaties	€ 716.700	€ 516.750	€ 199.950
De Bosdries	€ 245.533	€ 203.900	
De Polfermolen	€ 471.167	€ 312.850	
buitensportaccommodaties	€ 395.666	€ 452.166	-€ 56.500
huidige lasten		€ 395.666	
2 kunstgrasvelden activeren (vanaf 2026)		€ 56.500	
Nieuw beleid, bijv verbetering verenigingsopstallen (jaarlijks)	€ 0	€ 75.000	-€ 75.000
Subsidies sportverenigingen	€ 80.668	€ 80.668	€ 0
Stimulering sport en bewegen	€ 75.000	€ 143.450	-€ 68.450
2 fte combinatiefunctionarissen		€ 75.000	
uitbreiding 0,5 fte		€ 25.000	
budget voor projecten en activiteiten		€ 43.450	
Totaal	€ 1.268.034	€ 1.268.034	€ 0

De ‘transformatie’ van De Polfermolen is niet alleen een fysiek/ruimtelijk proces, ook de exploitatie moet opnieuw worden ingericht. De uitdaging daarbij is een veel strakkere efficiëntere exploitatie. Een aparte BV is waarschijnlijk daarvoor ook niet nodig. Het komend jaar (2021) benutten we om de renovaties van beide sporthallen te regelen. De insteek is om zo min mogelijk gebruiksuren te verliezen. Daarnaast zullen we 2021 (en mogelijk 2022) gebruiken om de exploitaties van de beide sporthallen efficiënt in te richten. Wanneer we er in slagen om de beide sporthallen te exploiteren voor € 516.750,- samen, dan resteert jaarlijks € 75.000,- voor nieuw beleid.

Doordat de transformatie (zowel fysiek als boekhoudkundig) onzekerheden met zich meebrengt, gaan we eerst de transformatie binnensport afronden. Wanneer we een redelijke zekerheid hebben dat we € 75.000,- beschikbaar hebben, dan kunnen we dat besteden voor nieuw beleid. Bijvoorbeeld voor het verbeteren van verenigingsopstallen via een één derde regeling.

Met een totale besteding van afgerond € 1.268.000,- zijn de uitgaven aan sport per inwoner € 77,-. De gemeente Valkenburg aan de Geul besteedt daarmee ruim meer aan sport dan gemiddeld. Limburgse gemeenten besteden gemiddeld € 70,- per inwoner aan sport en onder Nederlandse gemeenten van 10.000 tot 20.000 inwoners is dat € 51,- per inwoner.

Hoeveel verenigingen er zijn in de gemeente Valkenburg aan de Geul en hoeveel verenigingen met andere verenigingen uit omliggende gemeenten zijn samengegaan in 2035, de tijd zal het leren. Het is afhankelijk van ontwikkelingen binnen onze verenigingen, het is afhankelijk van ontwikkelingen extern (regionaal en landelijk) en de gemeente maakt ook zelf keuzes (kosten-baten afweging).

De insteek in deze nota is behoud van voorzieningen in de kernen, zolang sprake is van een verantwoorde kosten-baten verhouding. Beleid en plannen moeten kunnen omgaan met veranderingen en daar waar nodig op inspelen. Wat we wel weten is dat we in 2035 (zeer waarschijnlijk) minder jeugd hebben en meer senioren. We verwachten dat we in 2035 veel meer aandacht hebben voor preventie, dat we nog meer aandacht hebben voor inwoners die niet op eigen kracht mee kunnen (maar wel willen bewegen), dat sportverenigingen over 14 jaar nog steeds een belangrijke speler zijn, maar een andere strategie en tactiek voeren en tot slot dat we nog meer in Maastricht/Heuvelland-verband samenwerken.

Bijlage 1 Overzicht sportverenigingen en sportaanbieders

aerobics	FunFit 2000 Sportclub
badminton	Badmintonclub Smash
judo	Judoclub "Kano" Houthem
judo	Judoclub Ko Tani
denksport	Dam- en Schaakvereniging Houthem
denksport	Bridgeclub Valkenburg
fitness	Bodybuildingclub de Kilo
fitness	Anytime Fitness
fitness	23 FIT Valkenburg
fitness	VHealth
handbal	Handbalvereniging MIC (Meerssen/Valkenburg a/d Geul)
handbal	SV Vilt-Be Quick handbal
hippisch	Ruitervereniging St. Gerlach
hockey	Valkenburgse Hockeyvereniging Sjinborn
koersbal	Eerste Valkenburgse Koersbal Club (E.V.K.C.)
MBVO	Gymclub M.B.v.O. Schin op Geul
MBVO	Beweeggroep Vilt
MBVO	MBVO Volksdansgroep Schin op Geul
MBVO	MBVO yoga-groep Schin op Geul
MBVO	Seniorenvereniging St. Gerlachus
MBVO	Volksdansvereniging Grand Square
tafeltennis	Tafeltennisvereniging Falco
tafeltennis	Tafeltennisvereniging Ready
tafeltennis	Tafeltennisvereniging Sibbe MC
tennis/padel	Tennis Padel Geuldal
tennis	Lawn Tennisclub Valkenburg
voetbal	SV Sibbe
voetbal	Voetbalvereniging Berg '28
voetbal	Voetbalvereniging IASON
voetbal	Voetbalvereniging SV Geuldal
voetbal	Voetbalvereniging Walram
volleybal	Volleybalclub Les Amis
volleybal	V.C. Six-Up Eagles Combinatie (SEC)
wandelsport	Wandelvereniging Vilt
wielrennen	Valkenburgse Wielerclub
zaalvoetbal	Zaalvoetbalvereniging de Kilo
zaalvoetbal	Voetbalclub De Bosdries
zaalvoetbal	Café Victor Voetbal

Bijlage 2 Avondgebruik sporthallen

Polfermolen					
maandag 13 jan 2020			maandag 25 nov 2019		
van-tot	groep	deel van de hal	van-tot	groep	deel van de hal
17:00 - 18:45	HV MIC	hele hal	17:00 - 18:45	HV MIC	hele hal
18:45 - 22:00	SEC	hele hal	18:45 - 22:00	SEC	hele hal
dinsdag 14 jan 2020			dinsdag 26 nov 2019		
van-tot	groep	deel van de hal	van-tot	groep	deel van de hal
17:30 - 19:00	VHV Sjinborn	hele hal	17:30 - 19:00	VHV Sjinborn	hele hal
19:00 - 20:00	ZVV Phoenix	hele hal	19:00 - 20:00	ZVV Phoenix	hele hal
20:00 - 21:30	HV MIC	hele hal	20:00 - 21:30	HV MIC	hele hal
woensdag 15 jan 2020			woensdag 27 nov 2019		
van-tot	groep	deel van de hal	van-tot	groep	deel van de hal
16:45 - 18:00	VHV Sjinborn	hele hal			
18:00 - 21:00	HV MIC	hele hal	16:30 - 21:00	HV MIC	hele hal
21:00 - 22:30	VHV Sjinborn	hele hal	21:00 - 22:30	VHV Sjinborn	hele hal
donderdag 16 jan 2020			donderdag 28 nov 2019		
van-tot	groep	deel van de hal	van-tot	groep	deel van de hal
16:30 - 18:00	VHV Sjinborn	hele hal	16:30 - 18:00	VHV Sjinborn	hele hal
18:45 - 22:00	SEC	hele hal	18:45 - 22:00	SEC	hele hal
vrijdag 17 jan 2020			vrijdag 29 nov 2019		
van-tot	groep	deel van de hal	van-tot	groep	deel van de hal
17:00 - 21:00	HV MIC	hele hal	17:00 - 21:00	HV MIC	hele hal
21:00 - 22:30	VHV Sjinborn	hele hal	21:00 - 22:30	VHV Sjinborn	hele hal
zaterdag 18 jan 2020			zaterdag 30 nov 2019		
van-tot	groep	deel van de hal	van-tot	groep	deel van de hal
09:30 - 10:30	Minded Motion	1/3e hal	geen		
11:00 - 13:00	Voetbal	hele hal			
13:30 - 15:30	Voetbal	hele hal			
zondag 19 jan 2020			zondag 01 dec 2019		
van-tot	groep	deel van de hal	van-tot	groep	deel van de hal
09:00 - 18:00	Volleybal SEC	hele hal	geen		

Sporthal De Bosdries							
maandag 13 jan 2020				maandag 25 nov 2019			
van-tot	groep	opmerkingen	deel van de hal	van-tot	groep	opmerkingen	deel van de hal
18:30 - 22:00	Smash Badmintonclub		2/3e hal	18:30 - 22:00	Smash Badmintonclub		2/3e hal
19:00 - 22:00	Funfit 2000 Sportclub		1/3e hal	19:00 - 22:00	Funfit 2000 Sportclub		1/3e hal
dinsdag				dinsdag 26 nov 2019			
van-tot	groep	opmerkingen	deel van de hal	van-tot	groep	opmerkingen	deel van de hal
18:00 - 19:00	Vilt-Be Quick Handbal		2/3e hal	18:00 - 19:00	Vilt-Be Quick Handbal		2/3e hal
19:00 - 21:30	Vilt-Be Quick Handbal	8/9-22/9-6/10-20/	hele hal	19:00 - 21:30	Vilt-Be Quick Handbal	8/9-22/9-	hele hal
19:00 - 21:00	Vilt-Be Quick Handbal	1/9-15/9-29/9-13/	hele hal	19:00 - 21:00	Vilt-Be Quick Handbal	1/9-15/9-	hele hal
21:00 - 22:00	Café Victor Voetbal	1/9-15/9-29/9-13/	hele hal	21:00 - 22:00	Café Victor Voetbal	1/9-15/9-	hele hal
21:30 - 22:30	Café Victor Voetbal	8/9-22/9-6/10-20/	hele hal	21:30 - 22:30	Café Victor Voetbal	8/9-22/9-	hele hal
woensdag				woensdag 27 nov 2019			
van-tot	groep	opmerkingen	deel van de hal	van-tot	groep	opmerkingen	deel van de hal
18:30 - 21:00	Vilt-Be Quick Handbal		hele hal	18:30 - 21:00	Vilt-Be Quick Handbal		hele hal
21:00 - 22:00	Funfit 2000 Sportclub		1/3e hal	21:00 - 22:00	Funfit 2000 Sportclub		1/3e hal
donderdag				donderdag 28 nov 2019			
van-tot	groep	opmerkingen	deel van de hal	van-tot	groep	opmerkingen	deel van de hal
17:45 - 20:00	Judoclub Ko-Tani		1/3e hal	17:45 - 20:00	Judoclub Ko-Tani		1/3e hal
18:30 - 20:00	Vilt-Be Quick Handbal		2/3e hal	18:30 - 20:00	Vilt-Be Quick Handbal		2/3e hal
20:00 - 21:00	Vilt-Be Quick Handbal		hele hal	20:00 - 21:00	Vilt-Be Quick Handbal		hele hal
21:00 - 22:00	Smash Badmintonclub		2/3e hal	21:00 - 22:00	Smash Badmintonclub		2/3e hal
vrijdag				vrijdag 29 nov 2019			
van-tot	groep	opmerkingen	deel van de hal	van-tot	groep	opmerkingen	deel van de hal
18:00 - 19:00	Vilt-Be Quick Handbal		2/3e hal	18:00 - 19:00	Vilt-Be Quick Handbal		2/3e hal
19:00 - 20:30	Vilt-Be Quick Handbal		hele hal	19:00 - 20:30	Vilt-Be Quick Handbal		hele hal
20:45 - 21:45	KNVB Zuid		hele hal	21:00 - 22:00	Voetbalclub De Bosdries		hele hal
21:45 - 22:45	Voetbalclub De Bosdries		hele hal				
zaterdag				zaterdag 30 nov 2019			
van-tot	groep	opmerkingen	deel van de hal	van-tot	groep	opmerkingen	deel van de hal
18:00 - 21:00	KNVB Zuid		hele hal	20:00 - 21:00	KNVB Zuid		hele hal
zondag				zondag 1 dec 2019			
van-tot	groep	opmerkingen	deel van de hal	van-tot	groep	opmerkingen	deel van de hal
19:00 - 20:00	Pintenridders Zaalvoetbal		hele hal	10:00 - 14:00	Vilt-Be Quick Handbal		hele hal

Bijlage 3 Rapport vitaliteit voetbalverenigingen Valkenburg aan de Geul (separaat)

Bijlage 4 Quick scan huisvesting SV Geuldal (separaat)

Bijlage 5 Informatieavonden met Raadsadviescommissie en Verenigingen

De contouren van de beleidsnota 'Valkenburg aan de Geul Beweegt!' zijn besproken met de Raadscommissie op 16 december 2020 en op 9 maart 2021 en tijdens de digitale verenigingsavond van 9 februari 2021 met sportverenigingen en stakeholders. Tijdens deze informatieavonden zijn de inhoud en de kaderstellende voorstellen van de nieuwe beleidsnota voorgelegd aan de aanwezigen.

Informatieavonden met de Raadscommissie

Naar aanleiding van de informatieavonden met de Raadscommissie hebben de fracties een reactieformulier ingevuld. De input en opmerkingen van de fracties hebben geleid tot wijzingen en aanvullingen in de beleidsnota:

- De opmerking dat de binnensportbezetting niet klopt is extra gecontroleerd. Dat heeft tot een aanpassing geleid. Het weekendgebruik varieert van week tot week. We hebben nu het weekendgebruik gemiddeld over een periode van 5-6 weken.
- De opmerking over zorgkosten 2015 is geactualiseerd en verwezen naar de laatste uitgebreide SER rapportage uit 2020.
- De opmerking over bevolkingsprognose hebben we tekstueel bijgevoegd. Het gaat om de grote lijnen.
- De opmerking over de inwonersaantallen is gecontroleerd en gecorrigeerd.
- De opmerking over de benodigde behoefte en het beschikbare aanbod aan voetbalvelden is aangepast.
- De opmerking over de bijdrageregeling voor de buitensportverenigingen hebben we tekstueel aangescherpt.
- De stelling omtrent samenwerken hebben we genuanceerder omschreven. We zoeken meer samenwerken (geen verplichting).
- De stelling omtrent keuzes maken hebben we verwerkt in de nota. Meerderheid spreekt zich uit voor duidelijke keuzes op korte termijn.
- De stelling omtrent subsidies hebben we aangepast in de nota. We gaan het subsidiestelsel niet veranderen, conform wens van de Raadscommissie.
- De stelling omtrent de missie hebben we gehandhaafd. Er is grote instemming van de fracties en ook de suggestie betreffende 'Valkenburg aan de Geul is de wandel en fietsgemeente in Nederland' heeft onze aandacht gekregen.
- De stelling omtrent de vier voorgestelde pijlers 1) Accommodaties / 2) Vitale verenigingen / 3) Sport en bewegen en sociaal domein/gezondheid en 4) Bewegen in de openbare ruimte, is gehandhaafd en heeft grote instemming van de fracties. Redactioneel is het niet verwerkt in vier hoofdstukken, maar de vier bouwstenen komen terug in de voorstellen.
- Er zijn diverse opmerkingen gemaakt waar redactioneel aandacht aan is besteed.
- Er zijn diverse meningen gegeven waar we geen vervolg aan hebben gegeven, aangezien deze meningen haaks staan op de uitgevoerde analyses, het nieuwe sport- en beweegbeleid en het algemeen belang vanuit de gemeente.

Informatieavond met de verenigingen en stakeholders

Tijdens de informatieavond met de verenigingen en stakeholders hebben we technische vragen en toelichting ontvangen van de aanwezigen. In algemene zin kunnen we concluderen dat de aanwezigen de analyse van de huidige situatie en de ontwikkelingen omtrent sport en bewegen binnen de gemeente Valkenburg aan de Geul op hoofdlijnen delen. Uitzondering hierop is voetbalvereniging VV Walram. De opgehaalde informatie en reacties hebben we meegenomen in de nieuwe sportnota:

1. SV Sibbe – Ziet de gemeente dat er behoefte is aan het nieuwe werken, dat mensen minder snel in de Randstad willen gaan wonen en meer naar het platteland toe trekken, is dit ook meegenomen in de raming van de bevolkingsontwikkeling? Overigens vinden wij het sportcafé een goed initiatief, aangezien verenigingen veel als eilandjes werken en wij denken dat dit initiatief de samenwerking ten goede komt. Wel zijn we benieuwd hoe het komt dat vrijwilligers tegenwoordig allemaal afhaken, is hier landelijk onderzoek naar gedaan, en hoe kunnen we kinderen uit arme gezinnen meer ondersteunen en aan het bewegen krijgen?
2. VV Walram – We voelen ons al jaren achtergesteld en er zijn ook onvoldoende middelen in financiële steun geweest. Tevens zijn we van mening dat de gemeente geen ambities en daadkracht toont, aangezien er geen nieuw beleid wordt gemaakt maar wordt vastgehouden aan het oude. Op het moment dat er wel geld beschikbaar is, vinden wij dat dit naar de sportaccommodaties moet gaan en niet naar het sociaal domein middels uitbreiding van de combinatiefunctionarissen.
3. GGD Zuid-Limburg – Graag wil ik onder aandacht brengen dat kinderen ook in buurten op een laagdrempelige manier kunnen buitenspelen aan de hand van pleintjes en veldjes. Hiervoor zijn ook straatcoaches in de gemeente beschikbaar die zich richten op jonge gezinnen om beweging nog beter op de kaart te zetten. Dit kost niet zoveel. Van het nieuwe initiatief aangaande de beweegmakelaar zijn wij erg enthousiast.
4. SV Geuldal – Hoe zien jullie het managen van multifunctionele accommodaties in onze gemeente? Er komen namelijk heel veel vrijwilligersuren bij kijken.
5. Wandelvereniging Vilt – Wat is de termijn van de nota en welke visie zien wij terug voor de 65 plussers in onze gemeente, ook gericht op het huidige subsidiestelsel?
6. Volleybalvereniging S.E.C. – Het is duidelijk welke weg jullie willen bewandelen en de advisering richting de politiek. Wel willen wij meegeven dat in De Polfermolen, naast de sporthal, ook andere voorzieningen zitten en dat deze kruisbestuiving ook moet worden meegenomen in de nieuwe nota. Tevens willen we meegeven dat er rekening moet worden gehouden met de gebruikers van de huidige accommodaties, ook bij een eventuele verandering. Goed overleg is belangrijk.
7. LTC Valkenburg – Wanneer zal deze nota een succes zijn en hoe gaan we dit meten en bijsturen en hoe gaan we dit merken als burger of als sporter?